

STUDIECENTRUM ANNEX BIBLIOTHEEK

UVA-BINNENGASTHUISTERREIN-AMSTERDAM

1 juli 2012

BiermanHenketarchitecten

Binnengasthuisterrein; zicht op hoofdentree Tweede Chirurgische Kliniek

colofon

opdrachtgever Universiteit van Amsterdam
J. Daniels
M. de Ruiter
R. Schepers

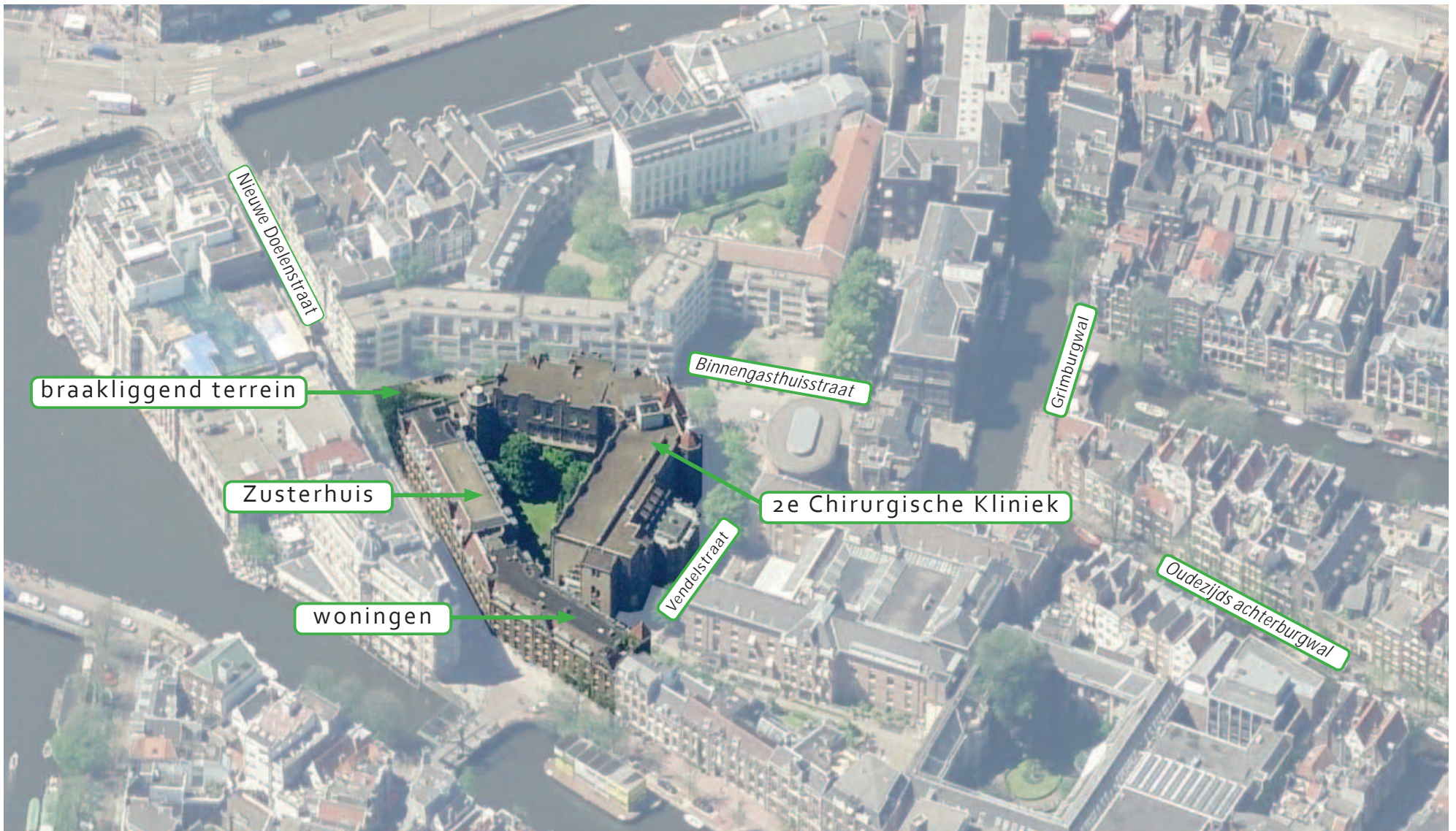
architect Bierman Henket architecten
Janneke Bierman
Joep van As

adviseur constructie Pieters Bouwtechniek
F. Schreuders

adviseur bouwkosten Brink Groep
E. Deiman

inhoudsopgave

inleiding	5
geschiedenis van het Binnengasthuisterrein	7
stedenbouwkundige kenmerken Binnengasthuisterrein	9
bestemmingsplan	11
analyse hoven	13
Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis	15
analyse gebouwstructuur	17
waardestelling Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis	19
uitgangspunten herontwikkeling	21
programma van eisen	23
concept	27
hoofd entree	29
impressie hof	30
doorsnede	31
plattegronden	32
gerealiseerd programma van eisen	37
studie hof dak	39
uitgangspunten hof dak	41
zichtlijnen studie	43

luchtfoto Binnengasthuisterrein met de Tweede Chirurgische Kliniek en Zustershuis

De Universiteit van Amsterdam realiseert een universiteitscluster voor de Geesteswetenschappen in de binnenstad van Amsterdam, op en rond het Binnengasthuisterrein en het Oudemanhuispoortcomplex. Een studiecentrum annex bibliotheek voor de faculteit Geesteswetenschappen is hiervan een integraal onderdeel en is bedoeld als de centrale ontmoetingsplek van de faculteit voor de Geesteswetenschappen. Het studiecentrum annex bibliotheek wordt gesitueerd ter plaatse van de locatie "Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis". Met dit structuurontwerp is de haalbaarheid van een studiecentrum en bibliotheek met behoud van de bestaande rijksmonumentale gebouwen onderzocht.

Dit Structuurontwerp is ontwikkeld door Bierman Henket architecten (BHa) in opdracht van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en in overleg met Stadsdeel Centrum, Bureau Monumenten & Archeologie van de gemeente Amsterdam (BMA) en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Het Structuurontwerp is een uitvloeisel van de 'REGELING REALISATIE STUDIECENTRUM ANNEX BIBLIOTHEEK BINNENGASTHUISTERREIN' d.d. 10 mei 2012 tussen het Dagelijks Bestuur van het stadsdeel Centrum en het College van Bestuur van de UvA. Het structuurontwerp is ontwikkeld met de genoemde partijen in de periode april t/m juni 2012 in een aantal werkbijeenkomsten. Het proces van het structuurontwerp is afgerond met een bijeenkomst met de bestuurders van de betrokken organisaties op 25 juni 2012.

Het Structuurontwerp is gemaakt op basis van de onderstaande vertrek- en uitgangspunten uit de REGELING.

- UvA maakt een nieuw ontwerp met als vertrekpunt mogelijke herbestemming van de gebouwen van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis;
- het Studiecentrum annex bibliotheek komt op de locatie Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis op het Binnengasthuisterrein;
- het geactualiseerde programma van eisen (oktober 2011) vormt de basis voor het Structuurontwerp, in het bijzonder worden de daarin opgenomen vloeroppervlakten, afmetingen en onderlinge relaties aangehouden voor het Structuurontwerp, in welk verband het bestaande vloeroppervlak kan worden vergroot door onderkeldering, door de overkapping en door volledige bebouwing van de Binnenhof indien dat nodig is; een en ander met uitzondering van de in het bedoelde programma van eisen voorziene autoparkeergarage die niet zal worden gebouwd;
- voor de realisatie van het Studiecentrum/bibliotheek is het uitgangspunt dat, tegen voor de UvA aanvaardbare investerings- en exploitatiekosten, gestreefd zal worden naar een kwalitatief hoogwaardig plan, zowel uit oogpunt van functionaliteit, flexibiliteit en toekomstwaarde als uit oogpunt van restauratie en herbestemming van de monumentale panden. Dit plan zal recht doen aan de ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied in welk kader de verhouding van de maat en schaal van de toegevoegde elementen tot de bestaande gebouwen van belang is;
- in dat verband zijn aanpassingen aan de binnendan wel buitenzijde van de bestaande gebouwen en eventuele doorbraken mogelijk en dat het Binnenhof achter de Tweede Chirurgische Kliniek volledig kan worden bebouwd ten behoeve van het Studiecentrum/bibliotheek indien dat nodig is;

- het Structuurontwerp, de vergunningaanvraag en andere noodzakelijke publiekrechtelijke toestemmingen door het Stadsdeel aan relevante regelgeving zullen worden getoetst met inachtneming van daarmee samenhangende publiekrechtelijke bevoegdheden en verplichtingen zoals voorzien in de REGELING;
- er een fietsenstalling wordt opgenomen in het Structuurontwerp die in ieder geval ruimte biedt aan een hoeveelheid fietsen die gelijk is aan het verwachte aantal gebruikers van het Studiecentrum/bibliotheek dat met de fiets komt;
- het beeld van een aaneengesloten gevelwand langs de Nieuwe Doelenstraat hersteld wordt;
- het huidige parkeerterrein Nieuwe Doelenstraat 11 behoort tot de bouwlocatie voor het Studiecentrum/bibliotheek.

Dit Structuurontwerp vormt gelet op de REGELING, de basis voor de ontwikkeling van het definitieve architectonische ontwerp en daarmee voor de aanvraag van de benodigde publiekrechtelijke toestemmingen. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Centrum heeft in de REGELING de intentie uitgesproken zich met gebruik van en binnen de mogelijkheden van zijn (publiekrechtelijke) bevoegdheden maximaal in te willen spannen om zo spoedig mogelijk de (voorbereiding van de) realisatie van het Studiecentrum/bibliotheek, met in achtneming van deze Regeling en op basis van het Structuurontwerp, mogelijk te maken.

Kinderkliniek, 1989

groene restruimte, 1912

parkachtige sfeer, met op de achtergrond de entree van de Kliniek, 1912

plein voor de entree van de Kliniek, 1912

binnenhof, 1981

entree Binnengasthuisterrein, 1912

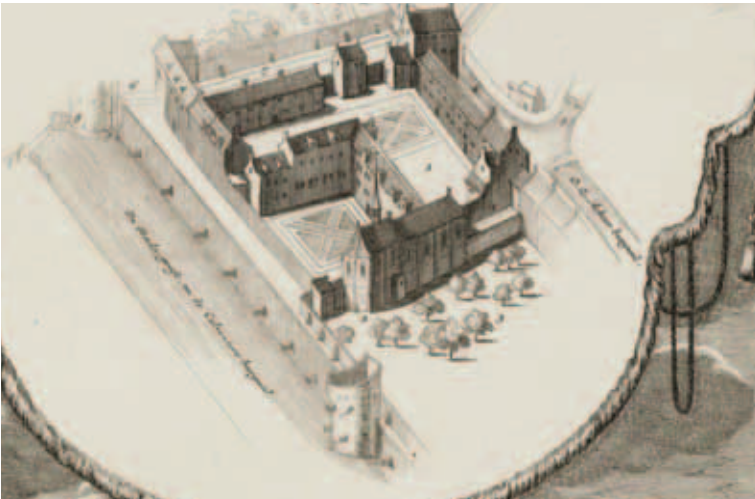

onderdoorgang Chirurgische Kliniek, 1912

entreepoort Binnengasthuisterrein, 1912

geschiedenis van het Binnengasthuisterrein

reconstructie van het oude kloostercomplex uit 1544

het gasthuis 1675-1700

Het Binnengasthuisterrein wordt omsloten door de Kloveniersburgwal, Nieuwe Doelenstraat, Oude Turfmarkt, Grimburgwal, Oudezijds Achterburgwal en de Slijkstraat.

Vanaf de 14e eeuw werd het terrein grotendeels in beslag genomen door 2 kloosters: het Oude en het Nieuwe Nonnenklooster. Binnen het stedelijk weefsel vormden de kloosters een ommuurd, sterk naar binnen gekeerd complex dat niet toegankelijk was voor publiek. Ook de interne structuur van de kloosters week af van het stedelijk weefsel in de rest van de stad. Naast woon- en pakhuizen bestonden de kloosters uit onbebouwde gedeeltes zoals binnenhoven, moestuinen en boomgaarden. Op blokniveau past het klooster wel in de structuur van Amstel en burgwallen.

Na de Alteratie van 1578 werden de kloosters onteigend. Het complex behield, in tegenstelling tot andere kloosters in de stad, zijn grote schaal. Het Onze Lieve Vrouwengasthuis en Sint Pietergasthuis werden gehuisvest in de voormalige kloosters.

In 1633 werd op de plaats van de oude stadsmuur de Nieuwe Doelenstraat gemaakt. In de loop van de zeventiende eeuw ontstond er aan deze straat een rand van luxueuze woonhuizen rondom de gebouwen van het gasthuis.

In de achttiende eeuw was het gasthuis een groot, onoverzichtelijk complex van gebouwen en open plekken. Bij de verdichting van het gebied werd niet uitgegaan van een stedenbouwkundig concept; nieuwe gebouwen werden toegevoegd in een aaneenschakeling van ad hoc plannen.

Tussen 1860 en 1913 was er een nieuwe bouw golf op het Binnengasthuisterrein. Het overgrote deel van de overgebleven kloosterbebouwing verdween rond 1880. Deze gesloten geschakelde bebouwing werd vervangen door een paviljoen structuur. In vergelijking met de oude bebouwing hadden de meeste gebouwen een veel minder sterke relatie met de onbebouwde ruimte. Bij deze structuur is er geen doorlopende rooilijn aanwezig en ontbreekt er een duidelijke voor- en achtergevel. De plinten van de gebouwen waren over het algemeen gesloten van karakter. De panden hebben meerdere ingangen die zowel aan de openbare ruimte grenzen als aan ruimten die meer semi-openbaar zouden kunnen worden genoemd. Een groot aantal gebouwen in het gebied zijn alleen via deze ruimten ontsloten.

Midden op het terrein verdwijnen in 1897 nog meer kloostergebouwen om plaats te maken voor de Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis. In de volgende paragraaf zal hier verder op in worden gegaan.

In 1981 verhuisde het Binnengasthuis, dat vier eeuwen lang het grootste ziekenhuis van de binnenstad was, samen met het Wilhelmina gasthuis naar een nieuwe locatie in de Bijlmermeer, vanaf toen het Academisch Medisch Centrum genoemd. Verschillende gebouwen werden gesloopt. Daarvoor in de plaats kwamen het Service & Informatiecentrum van de UvA van architect Theo Bosch en een lange wand met sociale woningbouw van architect Paul de Ley gerealiseerd aan de Binnengasthuisstraat.

Een groot deel van de gebouwen op het Binnengasthuisterrein zijn eigendom van de Universiteit van Amsterdam.

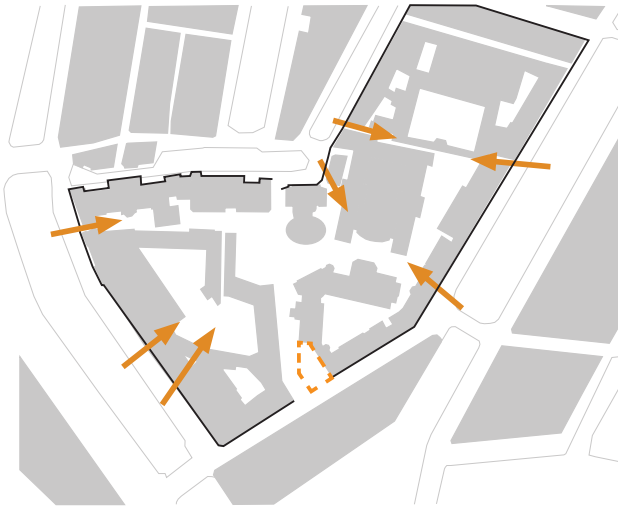
Bron:

- Toelichting Bestemmingsplan Binnengasthuisterrein e.o., d.d. september 2001.
- Monumentaal en schilderachtig, de gebouwen van het Binnengasthuis, Coert Peter Krabbe.

gesloten enclave

kleine toegangen dmv poorten

grote bouwvolumes

Nieuwe Doelenstraat, met rechts Zusterhuis

toegangspoort tot gebied

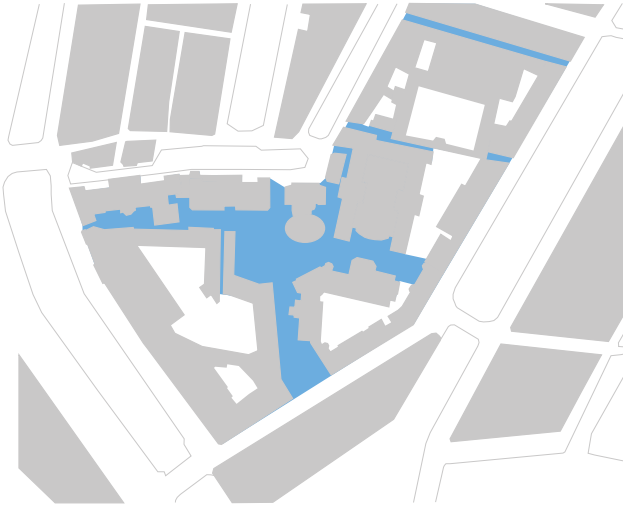
fietsroute door gebied

Mensa Atrium

stedenbouwkundige kenmerken Binnengasthuisterrein

diffuse buitenruimte

semi-openbare hoven structuur

Binnengasthuisstraat, met links de kliniek

hof 3, gezien vanuit Oudemanshuispoort

De geschiedenis van het terrein, waarin het gebied een gesloten enclave in de stad was met slechts één toegang aan de Grimburgwal is nog goed af te lezen in de stedenbouwkundige structuur.

De bebouwing aan de randen van het terrein is in de afgelopen eeuw nauwelijks veranderd. De entree van het gebied aan de Nieuwe Doelstraat met het braakliggend terrein zijn nu een te grote opening in de straatwand.

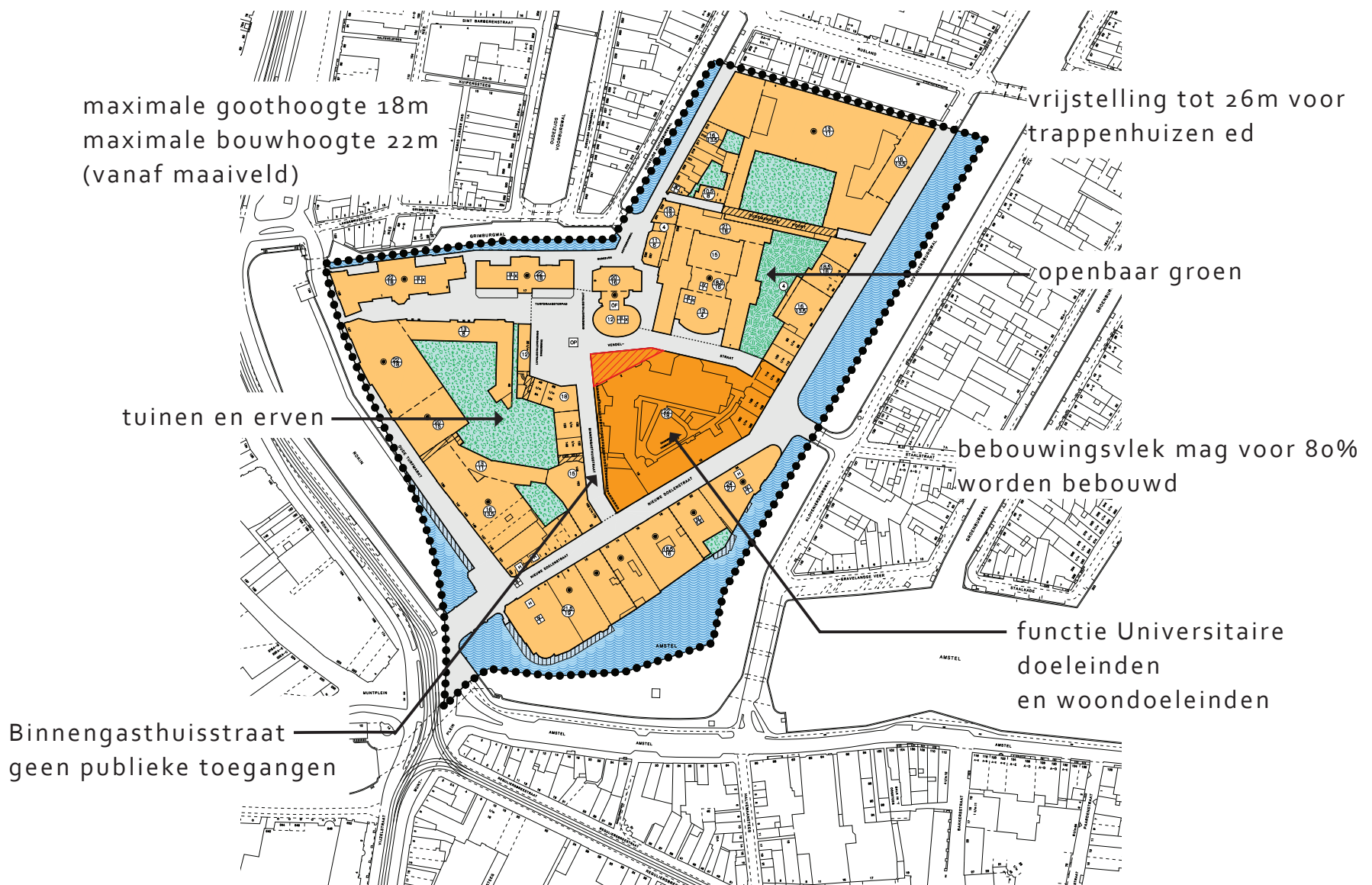
Het complex wordt ontsloten middels een aantal poorten en onderdoorgangen. De nieuwe poort in het Zusterhuis aan de Kloveniersburgwal uit 1986 maakt een belangrijke fietsverbinding mogelijk naar de oostelijke binnenstad.

De bebouwing van het Binnengasthuisterrein onderscheidt zich van de omliggende bebouwing in de binnenstad. De bebouwing bestaat uit een aantal grotere zijdelingse bouwvolumes. Deze typerende opbouw is een overblijfsel van het ziekenhuis concept van de tweede helft van de 19e eeuw.

De meeste gebouwen op het terrein hebben weinig relatie met de onbebouwde ruimte. De plint van het overgrote deel van de gebouwen is vrij gesloten. Dit zorgt mede met de 'losse bebouwingsstructuur' voor een diffuse buitenruimte.

Niet alleen de bebouwingsstructuur maar ook de structuur van de openbare ruimte neemt een bijzondere positie in de binnenstad in. In de 19e eeuw had het openbaar gebied een groen en tuinachtig karakter. Tegenwoordig is het openbaar gebied steenachtig en wordt voor een groot gedeelte ingenomen door fietsparkeerplaatsen.

In het gebied zijn een aantal (semi-)openbare hoven met een groen karakter aanwezig. De 4 hoven in het gebied zijn toegankelijk middels onderdoorgangen en staan hierdoor met elkaar in verbinding. In de huidige situatie zijn een aantal van deze onderdoorgangen afgesloten.

maximale goothoogte 18m
 maximale bouwhoogte 22m
 (vanaf maaiveld)

vrijstelling tot 26m voor
 trappenhuisen ed

openbaar groen

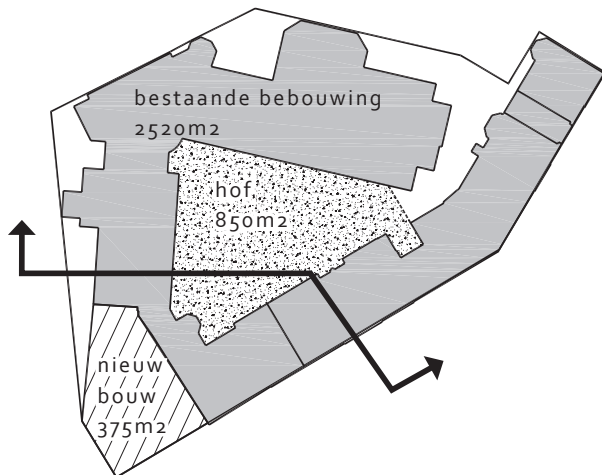
tuinen en erven

bebouwingsvlak mag voor 80%
 worden bebouwd

functie Universitaire
 doeleinden
 en woondoeleinden

Binnengasthuisstraat
 geen publieke toegangen

analyse bebouwingspercentages

totaal kavel: 4390 m²

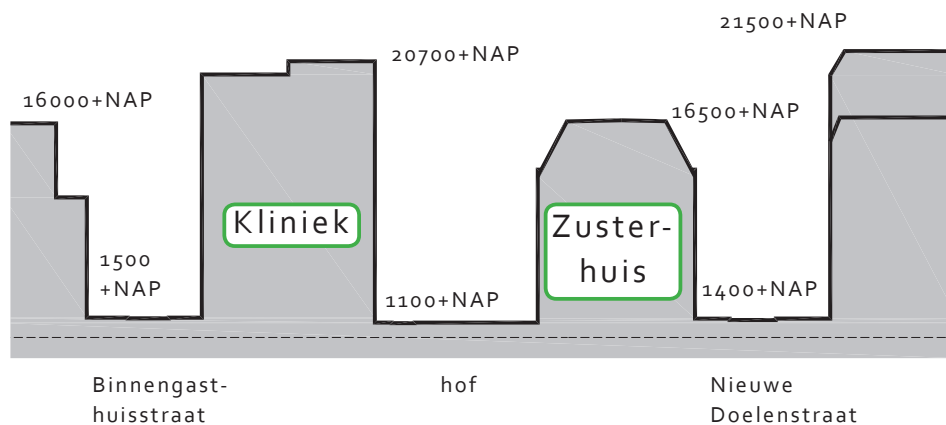
bestaand bebouwd incl. woningen:
2520 m², 57% bebouwd

het hof/atrium:
850 m², 19% van totale kavel

nieuw bebouwd ub inclusief hof excl. woningen:
3265 m²

totaal nieuw bebouwd ub en woningen:
3740 m², 86% bebouwd

principe doorsnede nok- en goothoogten

Het vigerende bestemmingsplan voor het gebied is het bestemmingsplan 'Binnengasthuisterrein e.o.' en het bestemmingsplan 'hoek Binnengasthuisstraat-Vendelstraat'.

De Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis hebben de bestemming 'Universitaire doeleinden en woon-doeleinden'. De maximale bouwhoogte voor het gebouw bedraagt 22 meter, de maximale goothoogte 18 meter, beide vanaf maaiveld gezien. Er geldt een vrijstelling tot 26m voor trappenhuisen e.d.. De bebouwingsvlek mag voor 80% worden bebouwd. Het huidige hof van de Kliniek en Zusterhuis heeft in tegenstelling tot de andere hoven op het Binnengasthuis terrein geen specifieke bestemming als tuinen en erven of openbaar groen. De hof/atrium dient minimaal 20% van de totale kaveloppervlakte te zijn.

Het vigerende bestemmingsplan bevat een algemene vrijstellingsbevoegdheid (artikel 12, onder c).

Aan de Binnengasthuisstraat zijn geen publieke toegangen toegestaan. Wel is het mogelijk hier een personeelsingang te realiseren.

De invulling van het braakliggende terrein aan de Nieuwe Doelenstraat moet bijdragen aan het herstel van de historische randbebouwing.

De expeditie mag slechts ontsloten worden via de Nieuwe Doelenstraat of de Kloveniersburgwal om zo het binnenterrein vrij te houden van autoverkeer.

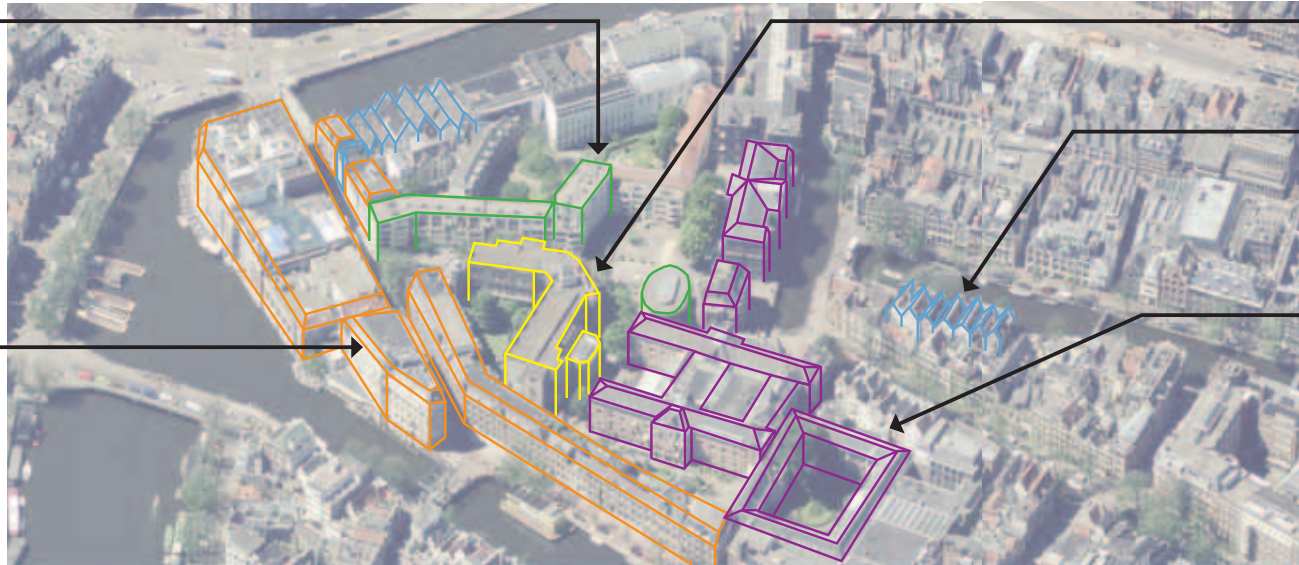
Afwijkingen van het bestemmingsplan

Het bebouwingspercentage van het totale kavel wordt overschreden. In plaats van 80 % wordt 86 % bebouwd, waarbij de bebouwing van het hof volledig wordt meegeteld.

Het hof wordt overkapt, en wijzigt in een binnenhof. De grootte van het binnenhof wordt 19 % van het totale kavel.

analyse straatwand en daklandschap

type platdak:
 kap evenwijdig aan straat
 schaal door setback
 grotere bouwblokken

type hybride:
 diverse kapvormen

type zadeldak:
 kap loodrecht op straat
 voornamelijk woningen
 kleine/geen achtertuin

type mansardekap 2:
 kap evenwijdig aan straat
 grotere bouwvolumes
 risalerende gevels met dakkapellen ed.

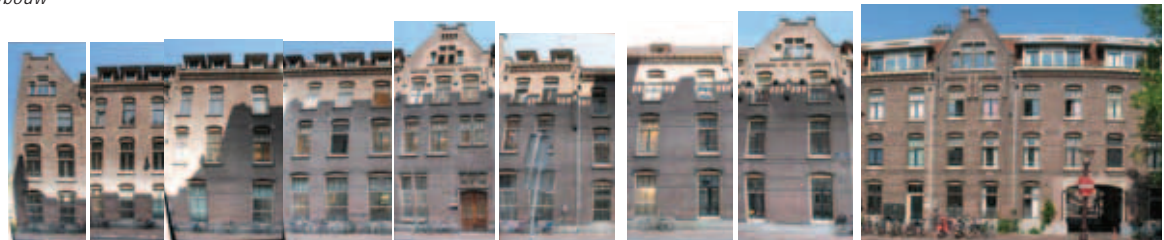
type mansardekap 1:
 alzijdige kap
 op zich zelf staand blok
 diverse kapvormen

contour nieuwbouw

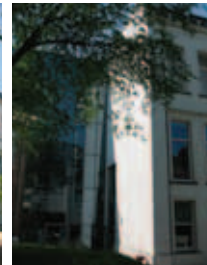
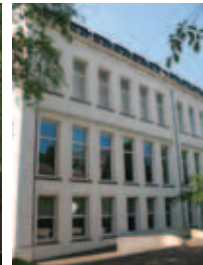
gevel aanzicht Nieuwe Doelenstraat

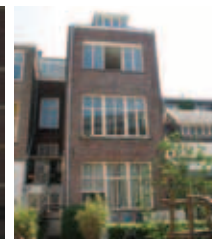
analyse hoven

hof 1 achter het Allard Pierson Museum

hof 2 van de Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis

hof 3 tussen de Oudemanhuispoort en Vendelstraat

hof 4 de Oudemanhuispoort

Het Binnengasthuisterrein wordt gekenmerkt door een viertal (semi-)openbare hoven. De hoven hebben een groen karakter.

De hof achter het Allard Pierson Museum (1) is alleen nog maar toegankelijk vanaf de Oude Turfmarkt en is semi-openbaar. De bebouwing rondom de hof bestaat onder andere uit het museum en de Bibliotheek Bijzondere Collecties, woningen en een kinderdagverblijf. De bebouwing is een combinatie verschillende gebouwen en telt 3 tot 4 verdiepingen.

De hof van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis (2) had oorspronkelijk 3 toegangen. Momenteel is alleen de doorgang aan de Vendelstraat nog geopend. De hof is vrij gesloten van karakter. De telefoontoren neemt een bijzondere positie in het hof in. De oorspronkelijke bebouwing is georiënteerd op het hof en heeft op diverse plaatsen een directe ontsluiting naar het hof.

De openbare ruimte die onderdeel is van de Vendelstraat (3) vormt de verbinding tussen de Vendelstraat en de Oudemanhuispoort. De groene ruimte bestaat uit privétuinen, een speeltuin en er zijn een aantal bankjes. De ruimte heeft een groen karakter.

De hoofdentree van de Oudemanhuispoort is direct gelegen aan de groene binnenhof (4). Het semi-openbare hof heeft een monumentaal karakter en meerdere toegangen. De bebouwing rondom het hof is eenduidig en in één architectuurstijl gebouwd.

semi-openbare hoven structuur

gang in Zusterhuis, 1981

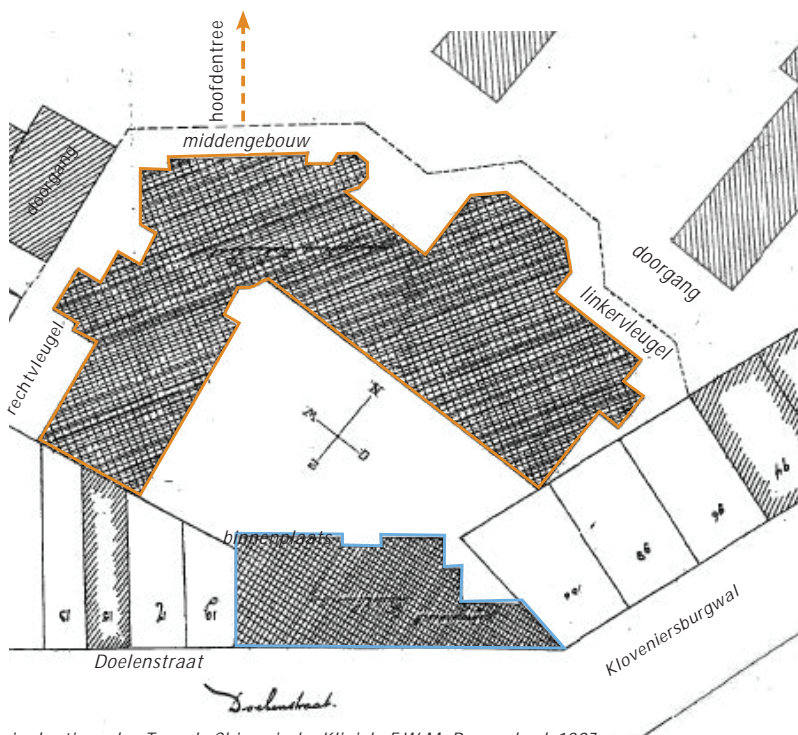
hof met zicht op Zusterhuis, 1981

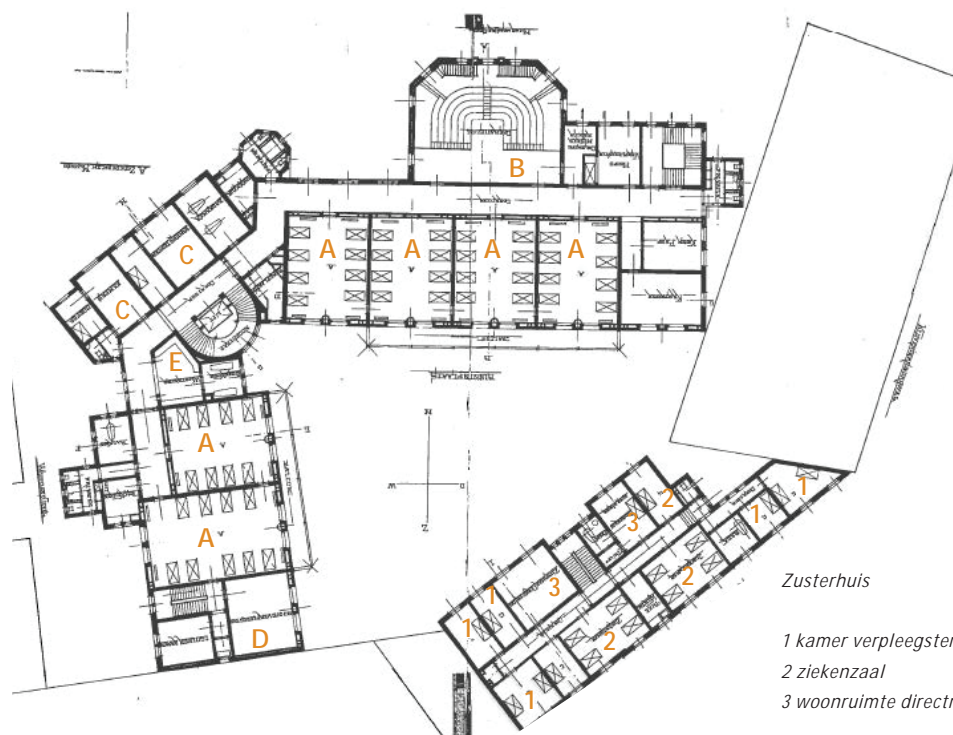
hoofdentree Chirurgische Kliniek, 1979

gevel hofzijde Tweede Chirurgische Kliniek, 1981

inplantingsplan Tweede Chirurgische Kliniek; F.W.M. Poggenbeek 1897

oorspronkelijke functionele opbouw, 1897, eerste verdieping

Zusterhuis	Kliniek
1 kamer verpleegster	A ziekenzaal
2 ziekenzaal	B operatiezaal
3 woonruimte directrice	C kamer dokter
	D isoleerkamer
	E rouwkamer

Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis

Het Zusterhuis en de Tweede Chirurgische Kliniek zijn tot stand gekomen in het kader van de gefaseerde modernisering van het Binnengasthuis. Beide gebouwen zijn kort voor 1900 tot stand gekomen naar ontwerp van de architect F.W.M. Poggenbeek. De vorm en opzet van de gebouwen zijn sterk bepaald door de beperkingen van het beschikbare driehoekige terrein.

Het Zusterhuis is een zelfstandig gebouw, dat een functionele band had met de Tweede Chirurgische Kliniek. Verpleegsters werden namelijk niet langer in de Klinieken ondergebracht, maar in een speciaal woon-gebouw met eigen voorzieningen: een zusterhuis. Het Zusterhuis is in twee fasen aanzienlijk uitgebreid, namelijk in 1900 door Poggenbeek en in 1913 door de Dienst Publieke Werken van de gemeente Amsterdam.

Het Zusterhuis ligt aan de zuidrand van het terrein, in

de gevelwand van de Nieuwe Doelenstraat. In eerste instantie werd het gebouw geflankeerd door woningen. Aan de achterzijde bevindt zich een driehoekige binnenplaats of tuin, behorende bij het Zusterhuis en de Kliniek. Bij de uitbreiding van 1900 heeft een vergroting naar het westen plaatsgevonden, waarbij het Zusterhuis door middel van een korte dwars vleugel kon worden aangesloten op de Kliniek. Doorverbindingen bleven achterwege. Bij de uitbreiding van 1913 werd het Zusterhuis in oostelijke richting uitgebreid aan de Kloveniersburgwal. Deze uitbreiding sluit onder een stompe hoek aan op het oudste gedeelte van het gebouw.

De Tweede Chirurgische Kliniek ligt aan de noordrand van het terrein. Het gebouw bestaat uit twee bijna haaks op elkaar aansluitende vleugels, voorzien van een overhoeks geplaatst middengebouw. De voor-gevel van dit gebouw ligt in de as van de voormalige hoofdentree tot het gasthuisterrein en langs een gedempte sloot. De voorgevels van beide vleugels liggen oorspronkelijk aan doorgangen tussen de gebouwen, waarbij met name de westgevel van de rechtere vleugel een ondergeschikt karakter heeft.

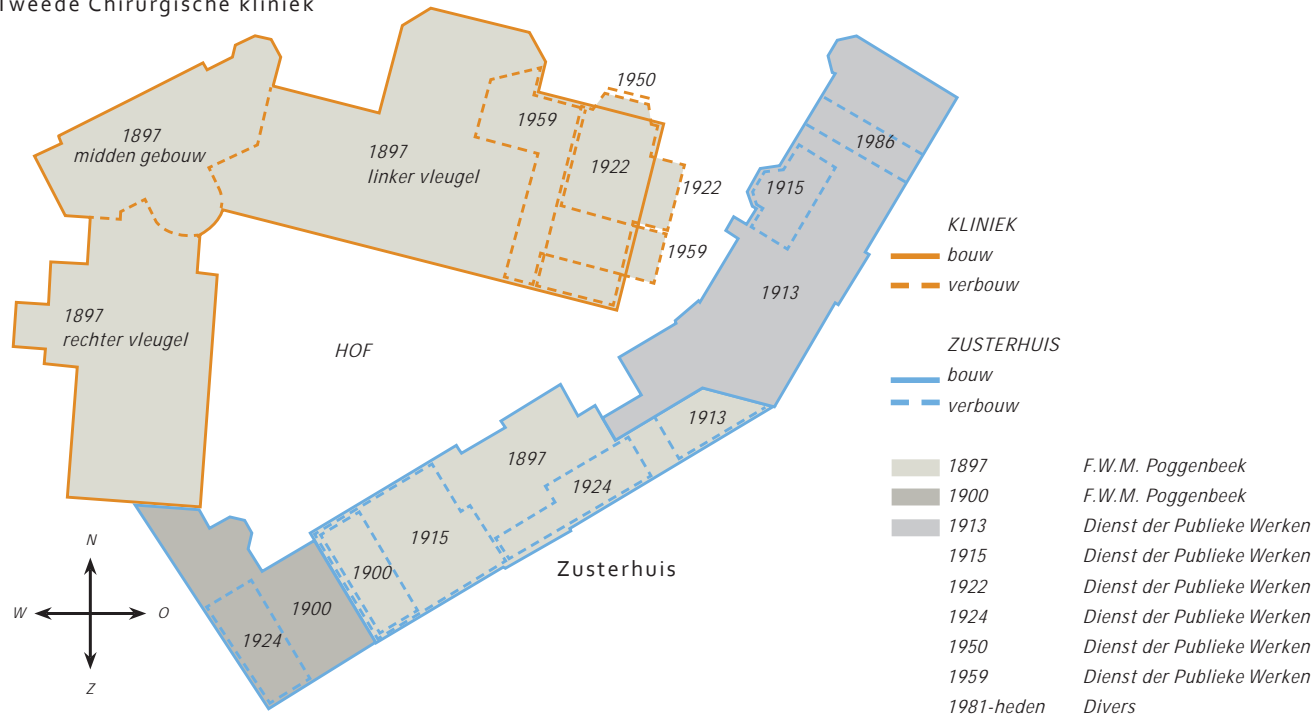
In het begin van de jaren twintig werden een tweede operatiezaal en twee laboratoriumruimten, voorzien van een uitgebouwde erker en grote vensters, aan het gebouw toegevoegd. In 1959 vond nog een uitbreiding plaats met een operatiezaal.

In 1986 werd een fietsonderdoorgang in het Zusterhuis gerealiseerd tussen de Kloveniersburgwal en de Vendelstraat.

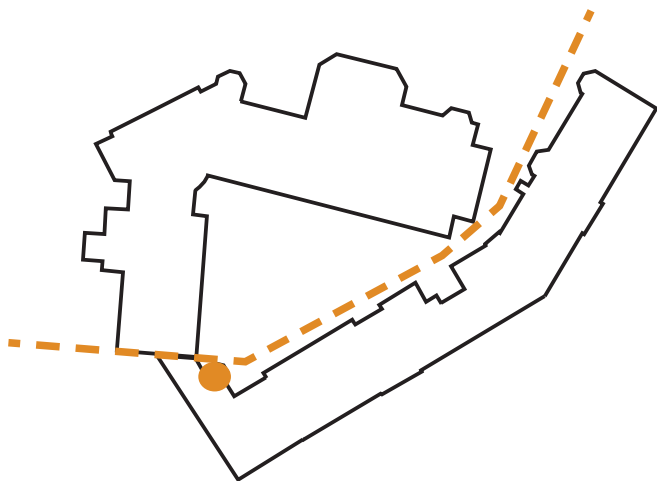
Bron:

- Binnengasthuisterrein te Amsterdam; Zusterhuis en Tweede Chirurgische Kliniek; bouwhistorische verkenning; april 2004; Bureau voor bouwhistorisch onderzoek, J.A. van der Hoeve

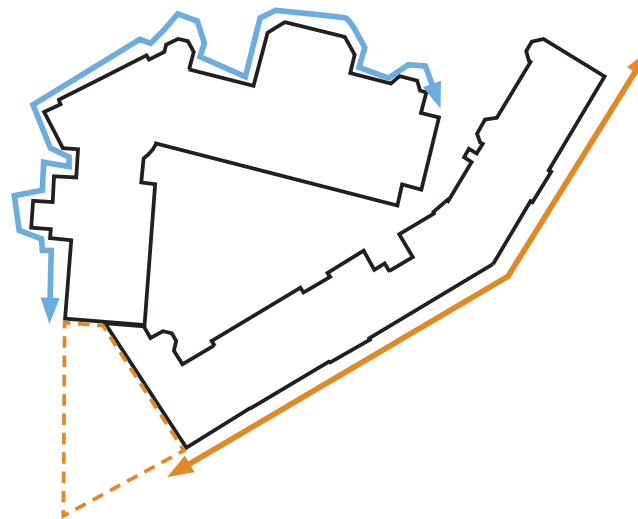
Tweede Chirurgische kliniek

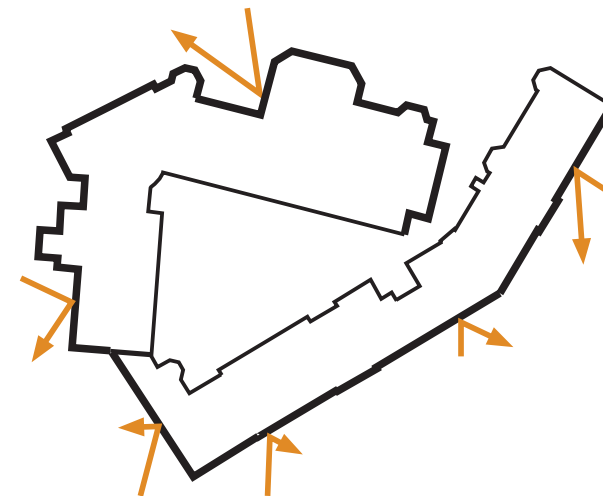
twee verschillende gebouwen
toren scharnierpunt

verspringende rooilijn kliniek
gesloten wand zusterhuis

gesloten plint, geringe hoogte

*aansluiting kliniek met Zusterhuis in hof
toren als scharnierpunt*

*doorlopende gevelwand
Zusterhuis hofzijde*

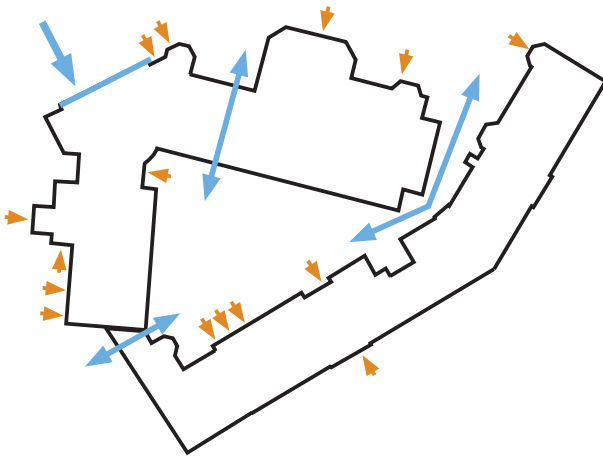
*gesloten lange gevelwand Zusterhuis
straatzijde*

verspringende rooilijn kliniek

gesloten plint met geringe verdiepingshoogte

hoofdentree en doorgangen
diverse gelijkwaardige toegangen

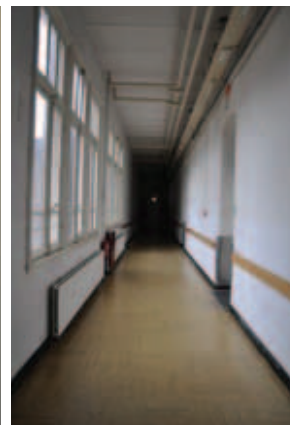
corridor structuur

front gevel met kleinschalige ingang en diverse gelijkwaardige toegangen

corridor Zusterhuis

corridor kliniek

Zowel in architectonisch als functioneel opzicht hebben de Kliniek en het Zusterhuis een verschillend karakter. De gebouwen hebben niet dezelfde verdiepingshoogte en er zijn geen interne verbindingen. Ook de kapvorm en schaal van de gebouwen komt niet overeen.

De oorspronkelijke telefoontoren vormt een scharnierpunt tussen de beide gebouwen. De toren is ook zichtbaar vanaf de Nieuwe Doelenstraat.

De kliniek heeft een verspringende rooijlijn waardoor het moeilijk is voor- en achtergevels te onderscheiden. Ook de scheiding tussen openbare- en privéruimte is hierdoor moeilijk waarneembaar.

De lange gevelwand van het Zusterhuis is onderdeel van de gesloten rand van het Binnengasthuisterrein. Ter plaatse van de kruising tussen de Binnengasthuisstraat en Nieuwe Doelenstraat wordt deze wand storend onderbroken door een braakliggend terrein.

De begane grond van de Kliniek heeft een geringe verdiepingshoogte. In deze gesloten plint bevonden zich oorspronkelijk nauwelijks publieke functies.

Het complex heeft op de begane grond diverse gelijkwaardige toegangen. Deze toegangen ontsluiten direct aan de openbare ruimte of zijn gesitueerd aan het hof.

De Kliniek heeft wel een duidelijke voorgevel, echter met een kleinschalige hoofdingang.

De binnenhof was oorspronkelijk toegankelijk door middel van twee onderdoorgangen en een open verbinding. De onderdoorgangen zijn in de huidige situatie afgesloten.

De twee gebouwen zijn opgezet middels een corridor structuur. De diverse kamers op de verdiepingen grenzen aan de doorlopende middengang. Aan deze gang bevinden zich ook de trappenhuisen. De corridors van het Zusterhuis en de Kliniek sluiten niet op elkaar aan.

Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde van de voormalige Chirurgische Kliniek en Zusterhuis, onderdelen van het academische ziekenhuis genaamd 'het Binnengasthuis', is van aanzienlijke betekenis voor de Amsterdamse binnenstad. Als gevolg van de ontwikkelingen en veranderende inzichten binnen de medische wetenschap wordt het Binnengasthuis, dat is gevestigd in oude kloosterbebouwing, in de periode 1868-1913 gemoderniseerd. De bouw van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis is hiervan een nu nog tastbaar resultaat. De Kliniek en het Zusterhuis maken deel uit van een groter complex en dragen daarmee bij aan de ensemblewaarde die het Binnengasthuisterrein heeft binnen de Amsterdamse historische binnenstad.

Stedenbouwkundige waarde

Het Binnengasthuis, dat na de Alteratie wordt ondergebracht in twee geconfisqueerde kloostercomplexen, vormt een enclave in de Amsterdamse binnenstad. De bebouwing aan de randen is gesloten, het binnenterrein wordt gekenmerkt door een hovenstructuur en een paviljoenachtige bebouwing. Het gebied is toegankelijk ter plaatse van de voormalige hoofdingang van het ziekenhuis aan de Grimburgwal, enkele poorten en de Binnengasthuisstraat.

Het alzijdige bouwvolume is een overblijfsel van het ziekenhuisconcept uit de negentiende eeuw, dat wordt gekenmerkt door een losse bebouwingsstructuur met een diffuse openbare ruimte. De Tweede Chirurgische Kliniek is hiervan een voorbeeld: de gevelrooilijn verspringt en het gebouw heeft een groot aantal gelijkwaardige ingangen. De kliniek heeft echter een duidelijke hoofdentree die is geïntegreerd in de richting van de oorspronkelijke hoofdingang van het terrein. De voorgevel met klok en kap heeft aan de linker zijde een toren. De architectuur vormt mede de stedenbouwkundige ruimte.

De schaal van de gebouwen in het binnengebied wijkt af van de randbebouwing, waarin onder andere het Zusterhuis is opgenomen. Het Zusterhuis heeft vanwege stedenbouwkundige redenen ter plaatse van de stompe hoek tussen de Nieuwe Doelenstraat en Kloveniersburgwal een kleinere hoogte. De gesloten rand van de enclave, die het Binnengasthuisterrein van oorsprong kenmerkt, wordt storend onderbroken door het braakliggende terrein op de hoek van de Nieuwe Doelenstraat en Binnengasthuisstraat.

Niet alleen de bebouwingsstructuur maar ook de structuur van de openbare ruimte van het Binnengasthuisterrein heeft een bijzondere positie in de binnenstad. Onder andere vanwege de van oorsprong groene hovenstructuur, die al aanwezig was in de voormalige kloostertuinen. Deze hovenstructuur is behouden gebleven zij het in een gewijzigde vorm.

Architectonische waarde

De in 1897 gebouwde Chirurgische Kliniek en Zusterhuis vormen een belangrijk onderdeel in het oeuvre van de Amsterdamse architect F.W.M. Poggenbeek (1860-1922). Het Zusterhuis is ontworpen in een op Berlage geïnspireerde overgangsarchitectuur.

De kliniek bestaat uit twee vleugels en een middengebouw. Aan de straatzijde en ter plaatse van de begane grond bevonden zich facilitaire ruimten, op de verdiepingen aan de zijde van het binnenhof de ziekenzalen. Aan deze hofzijde zijn de ziekenkamers voorzien van grote raamopeningen en openslaande deuren die uitkomen op balkons. De derde verdieping heeft aan de straatzijde een kap waardoor het gebouw minder hoog oogt. Aan de hofzijde zijn alle verdiepingen voorzien van een eenvoudige gemetselde gevel die is beëindigd met een plat dak. Hier bevinden zich de diverse uitstekende gemetselde schoorstenen, die onderdeel uitmaken van het oorspronkelijke ventilatiesysteem.

waardestelling Tweede Chirurgische Kliniek en Zusterhuis

Het Zusterhuis uit 1897 heeft oorspronkelijk op de begane grond voornamelijk gemeenschappelijke ruimten waaronder de eetzaal. Deze laag heeft daarom ook een grotere verdiepingshoogte dan de Kliniek. Op de eerste, tweede en zolderverdieping bevonden zich de zusterkamers. De kamers zijn gelegen aan een centrale gang, welke door is gezet in de uitbreidingen van 1900 en 1913. Aan deze gang bevinden zich ook verschillende trappenhuizen. De uitbreidingen zijn te onderscheiden van het oorspronkelijke hoofdvolume door het verschil in verdiepingshoogte, welke zichtbaar worden door de trapjes in de gangzones. De lange gevel aan de Nieuwe Doelenstraat is op maaiveldniveau vrij gesloten, met name door de later toegevoegde witte hekwerken. Het risalerende metselwerk zorgt voor enige schaal. Het gebouw heeft een mansarde kap met dakkapellen.

Zowel de Kliniek als het Zusterhuis hebben op de verschillende verdiepingen een corridorstructuur met aan beide zijden kamers. Hoewel de delen aan de westzijde aan elkaar grenzen is er geen daadwerkelijke interne verbinding. De verdiepingshoogten van de gebouwen verschillen en daarmee ook de gevelindelingen. Wat de gebouwen wel verbindt is de hof, zowel de kliniek als het zusterhuis hebben hier ontsluitingen en zijn hierop georiënteerd.

Interieur

De corridorstructuur van zowel de Kliniek als van het Zusterhuis is kenmerkend. De hoge corridor van de Kliniek is plaatselijk voorzien van daglicht middels ramen aan de straatzijde. Aan deze gang grenzen de hoge ziekenzalen. De trappenhuizen van de bouwdelen hebben balustraden van fraai gedetailleerd smeedwerk en plaatselijk lambriseringen van tegelwerk. Deze verbijzonderen het interieur van het verder sober vormgegeven gebouw. Met name de half ronde trap ter plaatse van de hoofdingang is fraai. De grote gesloten lift in het midden van deze trap belemmert de oorspronkelijke ruimtelijkheid van het trappenhuis. Plaatselijk zijn nog kenmerkende detailleringen en vaste interieurelementen in de gebouwen aanwezig.

De voormalige half ronde snijzaal/ collegezaal van de Kliniek is bijzonder. Oorspronkelijk was deze voorzien van een glazen kap.

Functionele en typologische waarde

De heldere organisatorische opzet van het ziekenhuis was één van de kwaliteiten van het ontwerp van Poggenbeek. Deze opzet is in het huidige gebouw nog steeds afleesbaar. Het belang van gezonde buitenlucht voor de patiënten blijkt uit het ontwerp van de balkons, de grote verdiepingshoogten en het ventilatiesysteem.

Bronnen

- De Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis, Bureau Monumenten & Archeologie, C.P. Krabbe, 2001
- Redengevende omschrijving Binnengasthuiscomplex, nummer 518301-518310, Amsterdam, Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 2001
- Binnengasthuisterrein Amsterdam, Zusterhuis en Tweede Chirurgische Kliniek, bureau voor bouwhistorisch onderzoek, J.A. van der Hoeve, 2004

uitgangspunten herontwikkeling

Uitgangspunt voor de herontwikkeling is dat de monumentale waarde van het exterieur en het interieur wordt gerespecteerd. Aanpassingen aan het monument zullen echter vanwege functionele, bouwtechnische of installatietechnische redenen nodig zijn. Er wordt gezocht naar een balans tussen de architectonische waarde en de zwaarte van de benodigde ingrepen.

Enkele aanpassingen die nodig zijn betreffen:

- De entree zal aangepast moeten worden om te kunnen voldoen als publieksentree voor de bibliotheek/ studiecentrum.
- Er zijn aanpassingen nodig aan het hoofdtrappenhuis om een goede hoofdverbinding met het hof mogelijk te maken. De niet oorspronkelijke lift wordt verwijderd.
- De voormalige snijzaal zal hergebruikt worden als collegezaal. De bestaande banken zijn echter niet meer bruikbaar vanwege de te kleine afstand tussen de banken (70cm ipv de vereiste 90 cm). De banken inclusief onderconstructie zal worden vervangen door nieuwe banken met een hedendaagse maatvoering. Een van de oude banken wordt, bij voorkeur ter plaatse, hergebruikt als referentie naar de voormalige snijzaal. Het bestaande dubbele trappenhuis wordt hergebruikt. De bestaande architectuur van de zaal wordt hersteld inclusief daklichten.
- Om funderingsherstel mogelijk te maken worden de begane grondvloeren verwijderd.
- Een trappenhuis aan de westzijde van de kliniek wordt mogelijk verwijderd om een rondlopende corridorstructuur mogelijk te maken.
- De bestaande balkons van de Kliniek worden verwijderd ten gunste van nieuwe balkons. Een gedeelte van de oude hekken kunnen worden herplaatst ter plaatse van videranden aan het hof.
- Ingrepen aan de gebouwen zijn nodig ten behoeve van de toekomstige klimaatinstallaties. Nieuwe roosters worden zoveel mogelijk geïntegreerd in bestaande ramen. Installatieruimten bevinden zich inpandig.
- Aanpassingen aan de gevels, ramen en deuren, met name aan de hofzijde, zullen noodzakelijk zijn ten behoeve van de functionaliteit van het gebouw.
- Bestaande vaste interieurelementen worden zoveel mogelijk hergebruikt en gehandhaafd in het gebouw.
- Aanpassingen aan de constructie van het gebouw zullen noodzakelijk zijn ten behoeve van de functionaliteit en veiligheid van het gebouw volgens de eisen van het bouwbesluit.

huidige originele entree

hoofdtrappenhuis

originele tribune opstelling snijzaal

balkon Kliniek aan hof zijde

luie toegang fietskelder

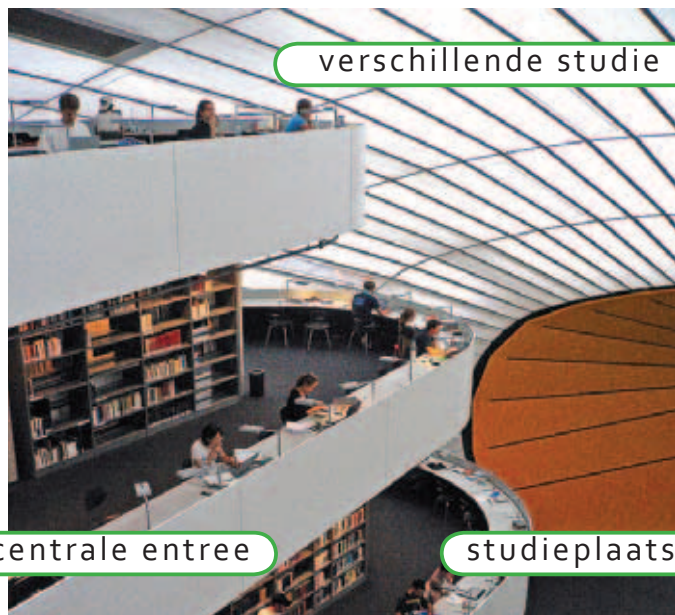
opknappen binnengevel

boeken uitleen en expeditie

licht interieur

verschillende studie ruimten

studieplaatsen in atrium

routing via bibliotheek

één gecontroleerde centrale entree

programma van eisen

FUNCTIE	ONTWERP CRUZ Y ORTIZ 12-12-04	ACTUALISATIE PvE JULY 2011	VERSCHIL PvE 2011 MET CRUZ Y ORTIZ 2004	LEVEL	BIJZONDERHEDEN
Openbare ruimte	1.790	1.825	35		
Entrée	969	969	0	-1 en 0	hal, expositie, infobalie, lockers, garderobe
Multifunctionele zaal	300	300	0	0	120 zitplaatsen
Zelfbedieningsuitleen	166	200	34	0	in ruimtestaat 2004 A6+B.1.1
Chatcafé	310	310	0	0	64 zitplaatsen
Sanitair	45	46	0	-1 en 0	15 x
Onderwijsruimtes	718	1.013	295		
Balie, OPC en circ. ruimte	308	308	0	1,2 en 3	34 x OPC = raadpleegcomputerplekken
Multimediazaal	66	66	0	3	25 zitplaatsen
Audiozaal	75	0	-75	3	35 zitplaatsen
Computer/diaruimte	160	0	-160	3	64 zitplaatsen
Video editing	0	100	100	3	40 zitplaatsen
Werkgroepzalen	0	150	150	3	5 x 15 zitplaatsen
Talenpracticum	0	160	160	3	4 x 20 zitplaatsen
Collegezalen	0	120	120	3	2 x 30 zitplaatsen
Opslag media e.d.	109	109	0	3	
Studieplaatsen	2.439	2.439	0		
Studieplaatsen zonder collectie	655	655	0	0	262 zitplaatsen
Studieplaatsen tussen collectie	1.270	1.270	0	1,2 en 3	548 zitplaatsen
Studiecellen	93	93	0	4	18 zitplaatsen
Groepsstudieruimtes	346	346	0	1,2 en 3	26 x 5 zitplaatsen
Sanitair	75	75	0	1,2 en 3	22 x
Collecties FGw in open toegankelijke opstelling	3.444	2.044	-1.400		
FGw collectie	2.850	1.430	-1.400	1,2 en 3	lengte boekenplank incl. RR 9.000m ¹ i.p.w. 17.325m ¹
Overige functies behorende bij collectie	614	614	0	1,2 en 3	balie, bronnenkamers, print-scanfaciliteiten etc.
Kantoren en staf	1.025	1.823	798		
Kantoren stafmedewerkers	602	1.400	798	1,2 en 3	
Overige voorzieningen	387	387	0	1,2 en 3	postkamer, schoonmaak, opslag, lockers etc.
Sanitair	36	36	0	1,2 en 3	
Gesloten magazijn bijzondere collecties	974	974	0	-1 en -2	
Expeditie en in pandige laad/losplaats	256	256	0	0 en -1	
Fietsparkeren	1.294	1.294	0	-1	949 fietsparkeerplaatsen
Autoparkeren	2.544	2.544	0	-2	95 parkeerplaatsen, 2 x invalideparkeerplaatsen
Installaties	1.079	1.079	0	-2 t/m 4	
Verkeersruimte (horizontaal en verticaal)	2.417	2.417	0	-2 t/m 4	
Totaal netto vloeroppervlak	14.484	14.212	272		(excl. installaties en verkeersruimte)
Totaal verhuurbaar vloeroppervlak	16.272				
Totaal bruto vloeroppervlak	19.785				

programma
(m2 BVO) **gevraagd**

Openbare ruimte **2500**

Onderwijsruimten **1390**

Bibliotheek en studieruimte **4540**
Studieruimte zonder collectie **1600**
Totaal **6140**

Kantoren **2500**

Depotruimte **1335**
Expeditie **350**
Fietsparkeren **1770**
Totaal **3455**

Totaal (m2 BVO) 15985

resumé gevraagd programma

In het programma van eisen zijn 5 zones te onderscheiden: zie het schema hiernaast.

1. openbare ruimte

Gevraagd wordt een ruime en overzichtelijke entree met daaraan gelegen de centrale balie, het chatcafé en de zelfbedieningsuitleen. Er is bij voorkeur één centrale entree met daaraan gekoppeld de toegangscontrole en de portier. De uitleen is gelegen nabij de expeditie. De multifunctionele zaal wordt bij voorkeur gesitueerd in de voormalige snijzaal. Vanuit de fietsenstalling is er een laagdrempelige, ruime en overzichtelijke toegang tot de entreehal.

2. onderwijsruimten

Onderdeel van het programma zijn een aantal onderwijsruimten van verschillende grootten. Deze ruimten worden zoveel mogelijk gegroepeerd. De raadpleegcomputerplekken (OPC) bevinden zich in of nabij de entreehal.

3. kantoren

Dit onderdeel bevat ongeveer 80 werkplekken voor stafmedewerkers met aanvullende voorzieningen.

4. depot en fietsenstalling

Een nieuwe expeditie met in pandig laden en lossen zal gesitueerd worden in de nieuwbouw aan de nieuwe Doelenstraat. Een gedeelte van het ondergrondse programma bestaat uit depot/ magazijnruimte. Daarnaast is een in pandige fietsenstalling voor studenten en medewerkers onderdeel van het programma. De fietsenstalling moet zeer laagdrempelig en toegankelijk zijn. De stalling zal ook gebruikt worden door gebruikers van de gebouwen van de UvA in de omgeving.

studieplaatsen tussen collectie

studieplekken aan de gevel

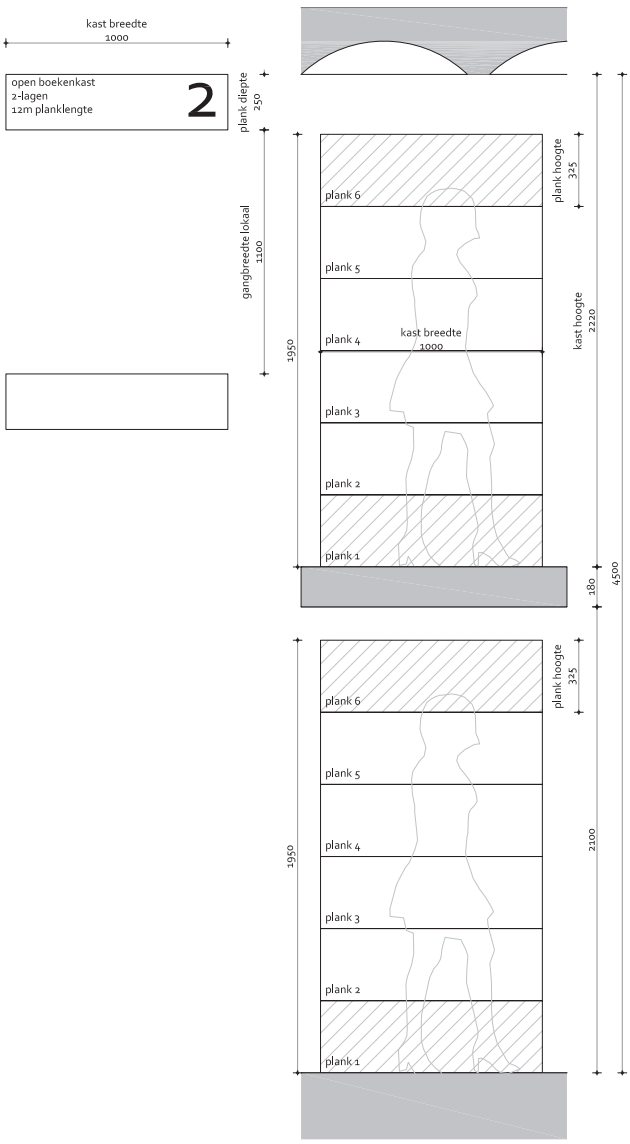

dubbel hoge boekenkast

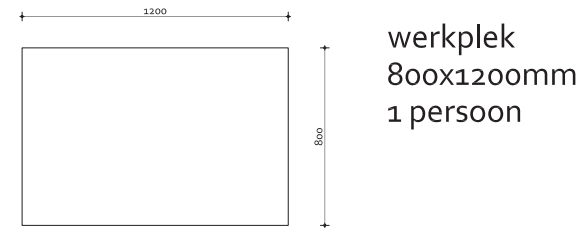
flexibel gebruik kasten

programma van eisen

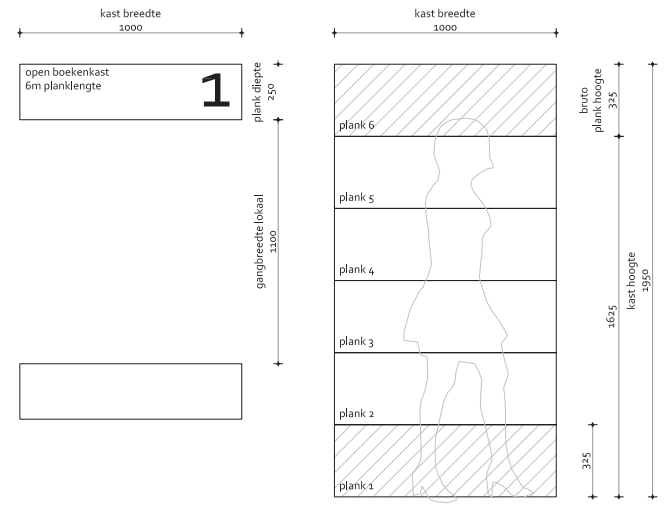

open boekenkast 2-lagen

plank lengte 6m per kast
plank lengte voor dubbel hoge kast 22m

werkplek
800x1200mm
1 persoon

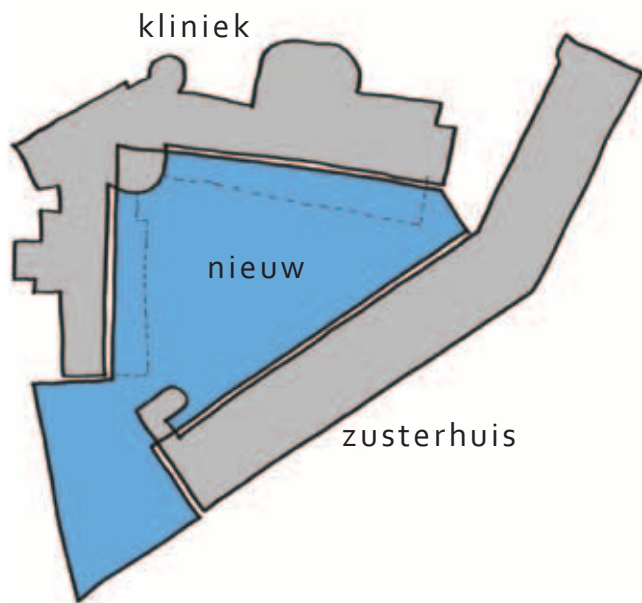

open boekenkast

plank lengte 6m per kast

5. bibliotheek en studieplaatsen
Er is ruimte nodig voor de collectie, de eigenlijke bibliotheek. Het betreft 9000 m¹ boekenplank. Er kan ruimte worden gewonnen door in de hoge ziekenzalen insteekvloeren/ -balkons te maken ten behoeve van de collectie. Zo ontstaan dubbel hoge boekenkasten die toch goed toegankelijk zijn. Daarnaast zijn er in totaal 958 studieplaatsen gevraagd in verschillende opstellingen. Het betreft studieplaatsen tussen de collectie, grotere studiezalen, studiecellen en groepstudieruimtes.

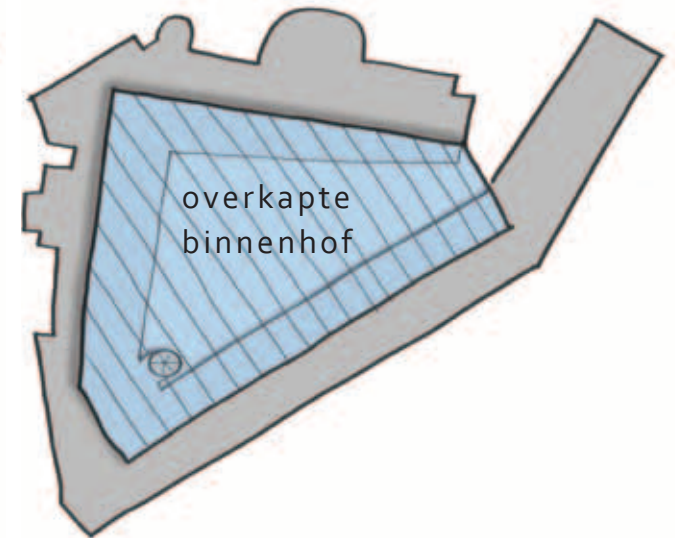
nieuw grijpt in oud

behoud semi-openbare hovenstructuur en verbinding

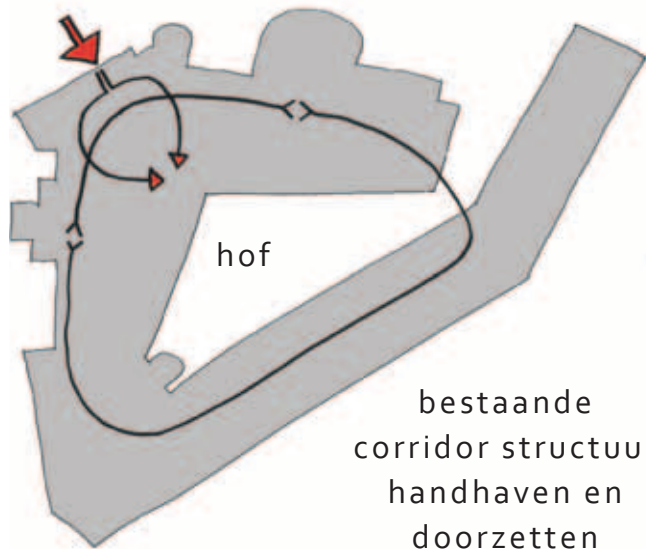

overkapte binnenhof

toegankelijkheid

hoofdentree

functie vlekken

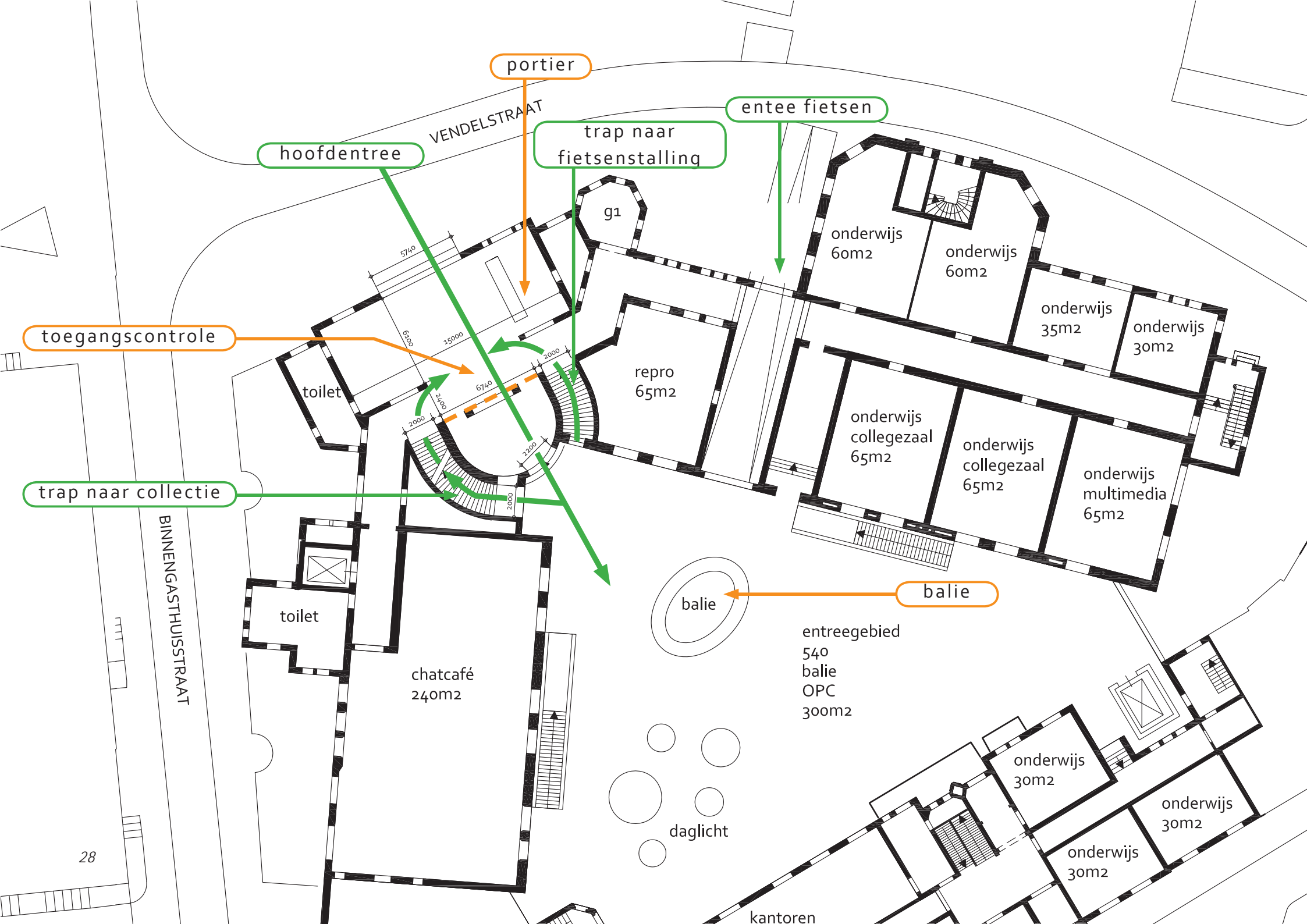
kantoren en
onderwijsruimten

Het gevraagde programma is ongeveer 16000m² bvo. Het bestaande gebouw bestaat uit 8000 m² bvo. De rest van het programma, 7000 a 8000 m² bvo, wordt in de nieuwbouw gerealiseerd. Het nieuwbouwgedeelte bevindt zich op het braakliggende terrein aan de Nieuwe Doelenstraat en in het hof. Een gedeelte van het programma kan ondergronds worden gerealiseerd. Nieuw en oudbouw grijpen in elkaar.

Een belangrijke kwaliteit van het Binnengasthuisterrein zijn de geschakelde groene hoven. Het hof tussen de Kliniek en het Zusterhuis blijft gehandhaafd, maar in gewijzigde vorm. Het hof wordt overkapt zodat er een binnenhof ontstaat. Het binnenhof krijgt een centrale positie in het complex. Hier bevindt zich de centrale hal op de begane grond.

De hoofdentree bevindt zich in de toekomst ter plaatse van de huidige hoofdentree van de voormalige Kliniek. De kenmerkende corridorstructuur blijft gehandhaafd en wordt afgemaakt, zodat alle functies per verdieping aan elkaar worden gekoppeld. De bestaande trappenhuizen verzorgen het vertikaal transport, aangevuld met drie nieuwe liften.

In de nieuwbouw en de voormalige ziekenzalen wordt de bibliotheek en studieruimte gerealiseerd. Hier is een zo groot mogelijke flexibiliteit gewenst. In de kleinere ruimten van de oudbouw worden de secundaire functies, kantoren en onderwijsfuncties gesitueerd. Zo ontstaat een heldere en overzichtelijke opbouw en zonering van ruimten.

hoofdentree

zoekgebied aanpassingen entree

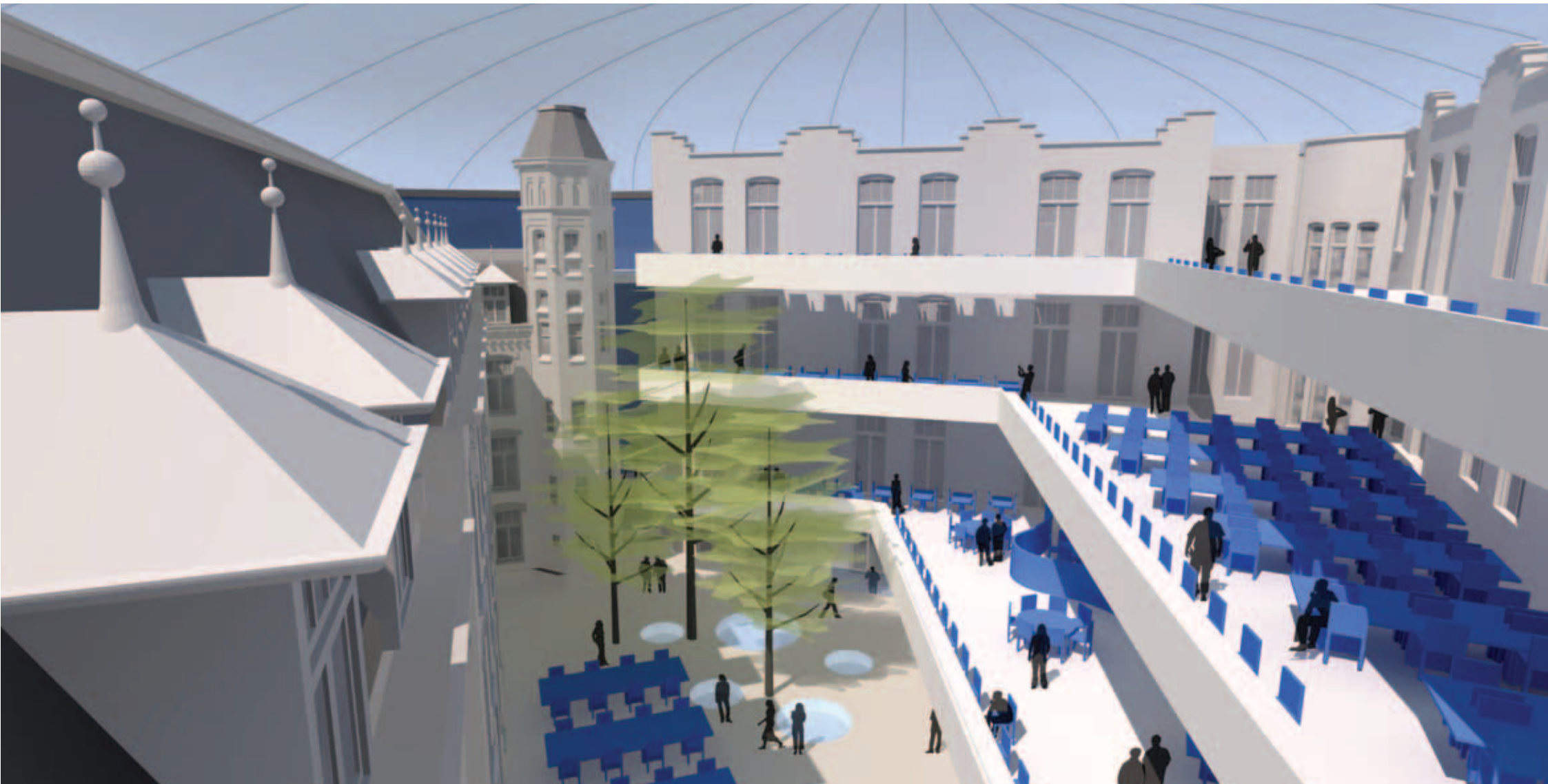

De centrale entree wordt gesitueerd ter plaatse van de voormalige hoofdentree van de Kliniek. De toegang is van oorsprong zeer kleinschalig. De voorgevel zal aangepast moeten worden om een ruime toegang te garanderen. De karakteristieken van de bestaande gevelarchitectuur zullen gerespecteerd worden bij de aanpassing. Het entreegebied is in de toekomst zo ruim en overzichtelijk mogelijk. Daarvoor zijn wanddoorbraken onvermijdelijk.

Vanaf de entree wordt via de toegangscontrole de hal in het hof bereikt. De onderste twee stekken van de bestaande hoofdtrap worden aangepast en de bestaande lift wordt verwijderd. De belangrijke toegang van en naar de fietsenstalling wordt middels twee ruime trappen gerealiseerd. De toegang komt uit in het entreegedeelte vanwege de veiligheid en de toegangscontrole.

De centrale balie bevindt zich in de nabijheid van de entree, is gemakkelijk vindbaar en gastvrij.

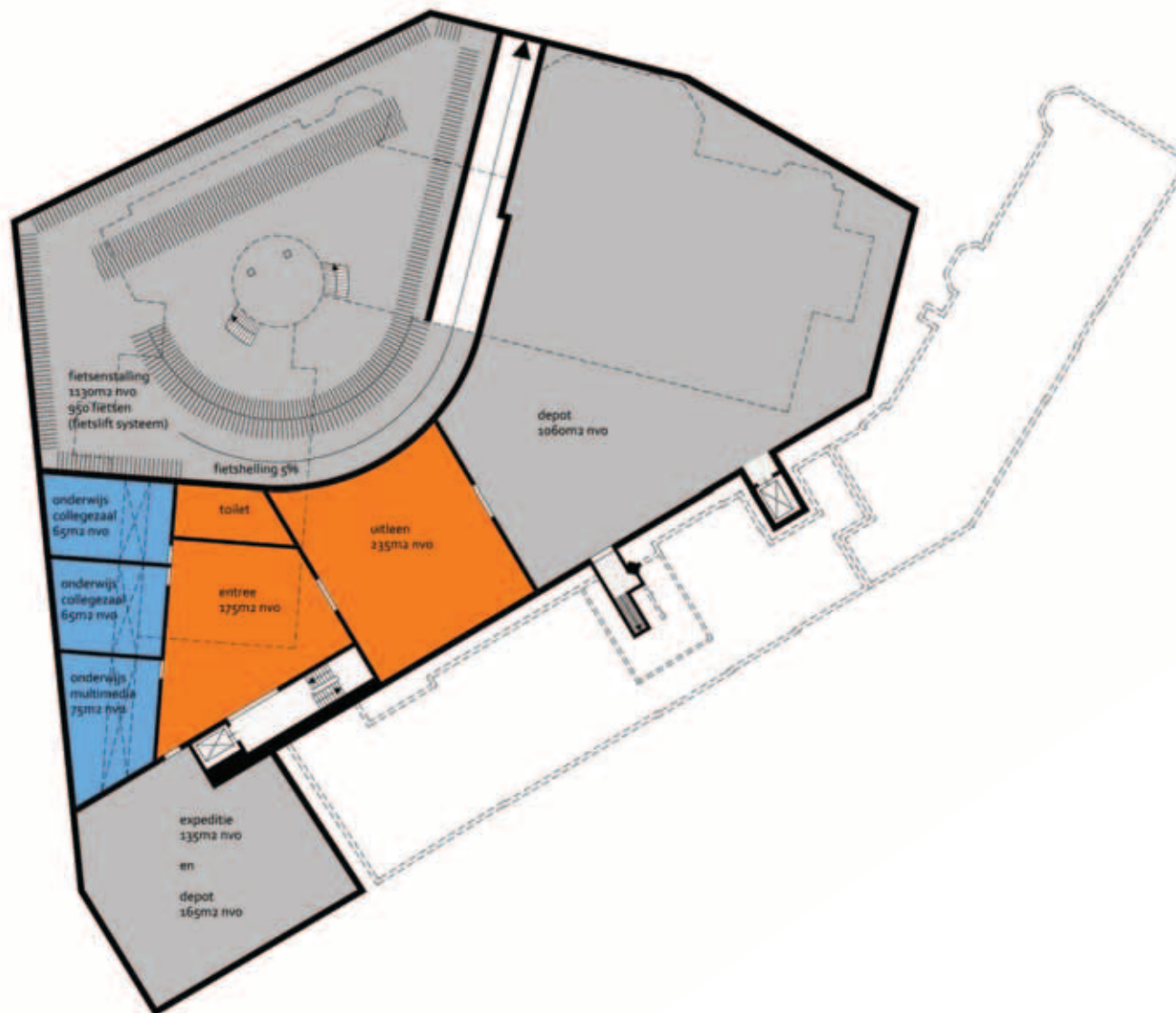
impressie hof

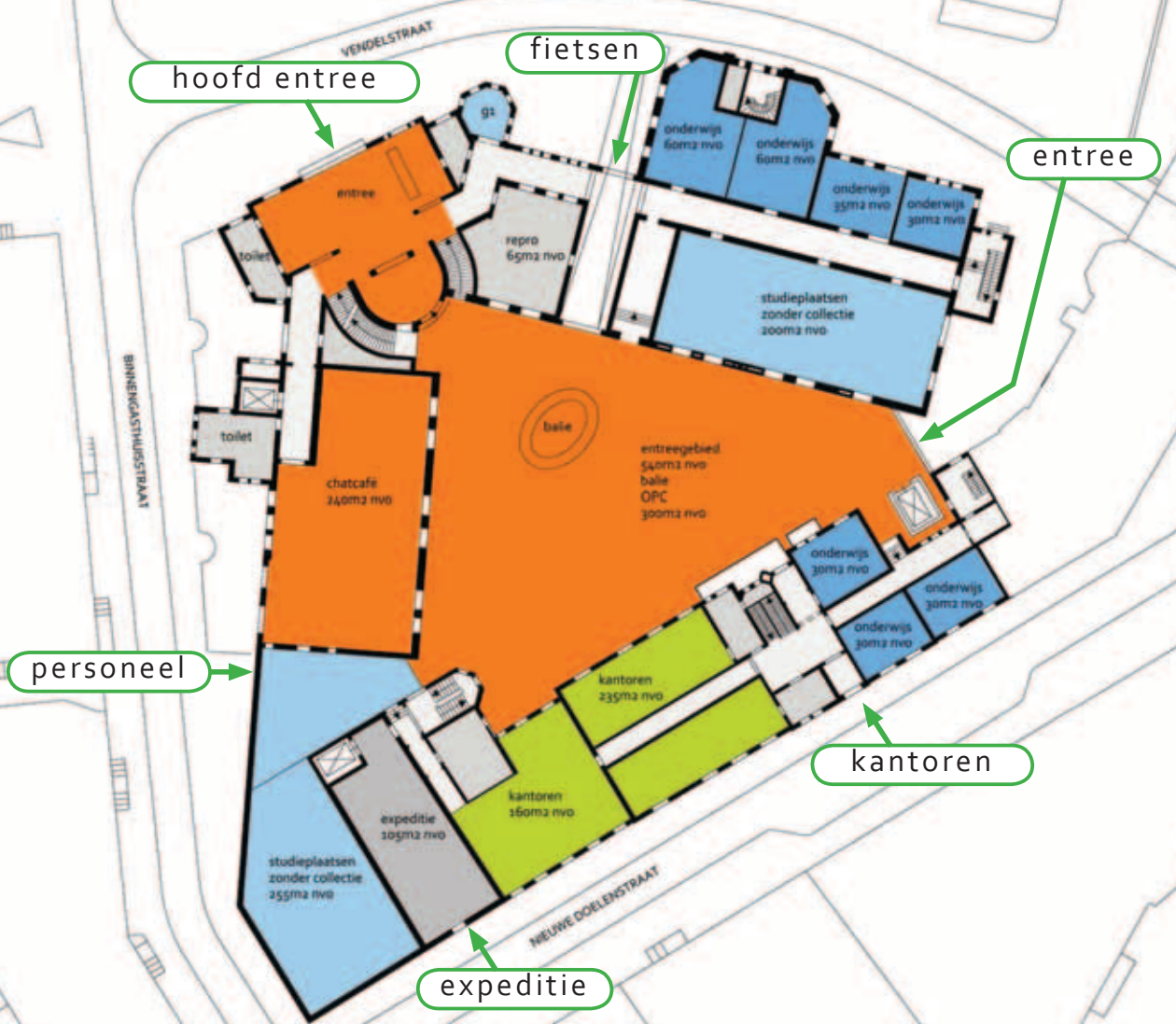
doorsnede

kelder -1
voorkeurs variant

begane grond

eerste verdieping

tweede verdieping

derde verdieping

gerealiseerd programma van eisen

programma (m2 BVO)	gevraagd	gerealiseerd
Openbare ruimte	2500	2000
Onderwijsruimten	1390	1180
Bibliotheek en studieruimte	4540	3740
Studieruimte zonder collectie	1600	2600
Totaal	6140	6340
Kantoren	2500	2305
Depotruimte	1335	1300
Expeditie	350	290
Fietsparkeren	1770	1270
Totaal	3455	2860
Totaal (m2 BVO)	15985	14685

1. openbare ruimte.

In de openbare ruimte bevinden zich de entreehal, het chatcafé en de multifunctionele zaal. Vanwege de bestaande maat van het hof en de maten van het bestaande gebouw is een kleiner entreegebied gerealiseerd. Dit entreegebied is kleiner dan in het vorige nieuwbouwplan (Cruz y Ortiz) maar wel in overeenstemming met het oorspronkelijke gevraagde programma van eisen. De multifunctionele zaal wordt gesitueerd in de voormalige snijzaal. Hierdoor zijn hier minder vierkante meters nodig.

2. onderwijsruimten

Het gevraagde netto programma wordt gehaald, met uitzondering van 1 practicumruimte. In de verdere uitwerking wordt in dit onderdeel optimalisatie gezocht.

3. bibliotheek en studieruimte

Dit gedeelte van het programma is volledig gerealiseerd en zelfs iets vergroot ten gunste van een ruime opstelling van boeken en studieplaatsen.

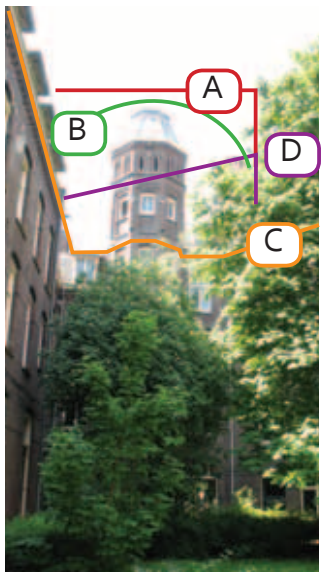
4. kantoren

Het volledige gevraagde programma wordt niet geheel gerealiseerd. Echter het uitgangspunt dat er 80 werkplekken van netto 15 m2 per werkplek inclusief toiletruimten, vergaderruimten, pantry en kopieer-ruimte is bij benadering haalbaar.

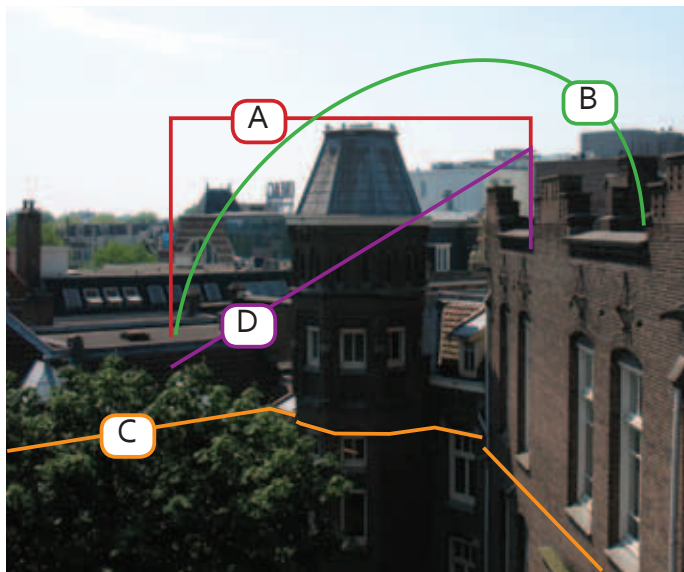
5. depotruimte en fietsenstalling

Door een hoge depotruimte te maken met verrijdbare stellingen kan het benodigde aantal vierkante meters geoptimaliseerd worden. Het gevraagd aantal vierkante meters wordt echter gerealiseerd.

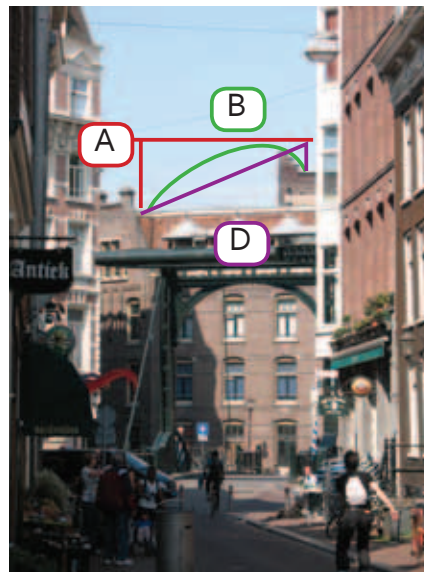
Het gevraagde aantal fietsparkeerplaatsen is binnen de getekende vierkante meters mogelijk. Uitgangspunt voor het fietsparkeren is een fietsliftsysteem, waarbij in twee lagen fietsen gestald kunnen worden. De fietsenstalling wordt ruim en overzichtelijk en is bereikbaar middels een fietsshellingbaan.

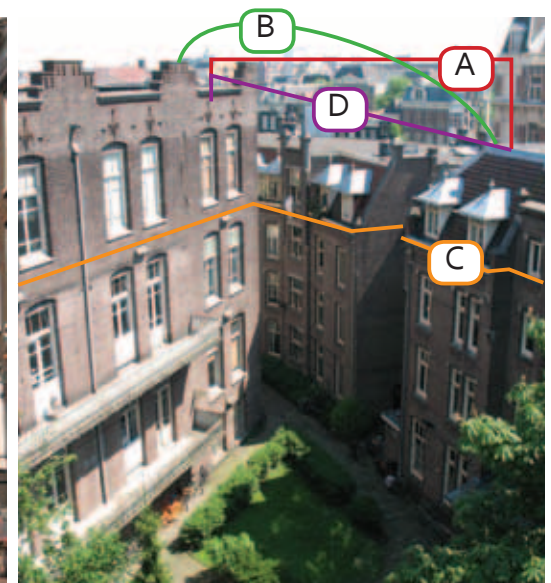
aansluiting kap met de toren

verschillende goothoogten

zicht vanaf Staalstraat

aansluiting Kliniek en Zusterhuis

studie hof dak

Er zijn een aantal varianten uitgewerkt voor het hof dak:

Variant A:

- De hoogte van het dak is vrijwel vlak en is iets hoger dan de kliniek.
- + Het dak is vrij eenduidig en daardoor technisch goed te maken.
- + De telefontoren staat binnen in het hof
- Het dak en de nieuwe gevel eronder komen prominent in beeld aan de zijde van de Kloveniersburgwal, Staalstraat en Vendelstraat.

Variant B

- De vorm van het dak kromt van het hoge naar de lager gelegen daken.
- + Het dak is ruimtelijk het mooist voor het hof.
- + De telefontoren staat binnen in het hof.
- + Architectonisch is dit de meest interessante variant.
- Het dak is technisch ingewikkeld.
- Het dak en de nieuwe gevel eronder komen prominent in beeld aan de zijde van de Kloveniersburgwal, Staalstraat en Vendelstraat.

Variant C

- Het dak is lager gelegen en sluit ongeveer aan op de goot van het zusterhuis
- + Het dak is niet zichtbaar aan de Kloveniersburgwal en Staalstraat.
- Het dak is technisch ingewikkeld door haar vele verschillende aansluitingen.
- Ruimtelijk is het hof minder aantrekkelijk.
- Het gevraagde programma is niet haalbaar doordat het bovenste balkon vervalt (250m² bvo)
- De telefontoren staat half buiten en half binnen.

Variant D

- Het dak heeft een recht en schuin gedeelte. Het schuine gedeelte overbruggt het hoogteverschil tussen de Kliniek en het Zusterhuis.
- + Technisch minder ingewikkelde variant.
- De telefontoren staat half buiten en half binnen en wordt schuin doorsneden.
- Architectonisch problematisch aan de zijde van het hof nabij de telefontoren.
- Het schuine dak komt prominent in beeld aan de zijde van de Kloveniersburgwal, Staalstraat en Vendelstraat.

De voorkeursvariant is variant B

natuurlijke ventilatie

zon- en lichtwering

geïntegreerde constructie

duurzame installatietechniek

verfijnde structuur

aangenaam verblijf

uitgangspunten hof dak

Het overkappen van het hof is een gecompliceerde architectonische en technische opgave.

Aansluitingen

Aan het hof grenzen verschillende gebouwen met verschillende hoogten. Het nieuwe hof dak moet op een logische manier aansluiten op alle hoogten van de bestaande gebouwen. Daarnaast vormt de karakteristieke telefoontoren een prominent element in het hof. Het nieuwe dak moet op een goede manier aansluiten op deze toren. De mooiste wijze van aansluiten op deze toren is haar geheel binnen te plaatsen.

Zichtlijnen

Het dak is zichtbaar vanaf de Staalstraat en de Kloveniersburgwal. Zie de zichtlijnen studie hierna. Een zorgvuldige kleinschalige maatvoering en verfijnde detaillering van het glasdak is essentieel.

Verblijfsklimaat hof

Het hof moet een aangenaam verblijfsklimaat krijgen. Hierbij is aandacht voor akoestiek, beperking van de temperatuuroverschrijding, prettig daglicht en rust.

Zon- en lichtwering

Het integreren van een adequate zon- en lichtwering is een belangrijk onderdeel van de technische opgave voor het dak.

Duurzame installatietechniek

Er moet een adequaat klimatiseringsprincipe voor het dak worden ontworpen. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van duurzame technieken en energie.

Exploitatie

De exploitatielast van het gebouw en het dak moet marktconform zijn.

Geïntegreerde constructie

Gestreefd wordt naar een architectonisch en technisch hoogwaardig dak. De architectonische en technische integratie van de constructie is onderdeel van de opgave.

1 Zusterhuis gezien van af brug kruising Staalstraat - Kloveniersburgwal

4 contour nieuwbouw volume aan de Nieuwe Doelenstraat

2 zicht vanaf de Staalstraat, vanaf

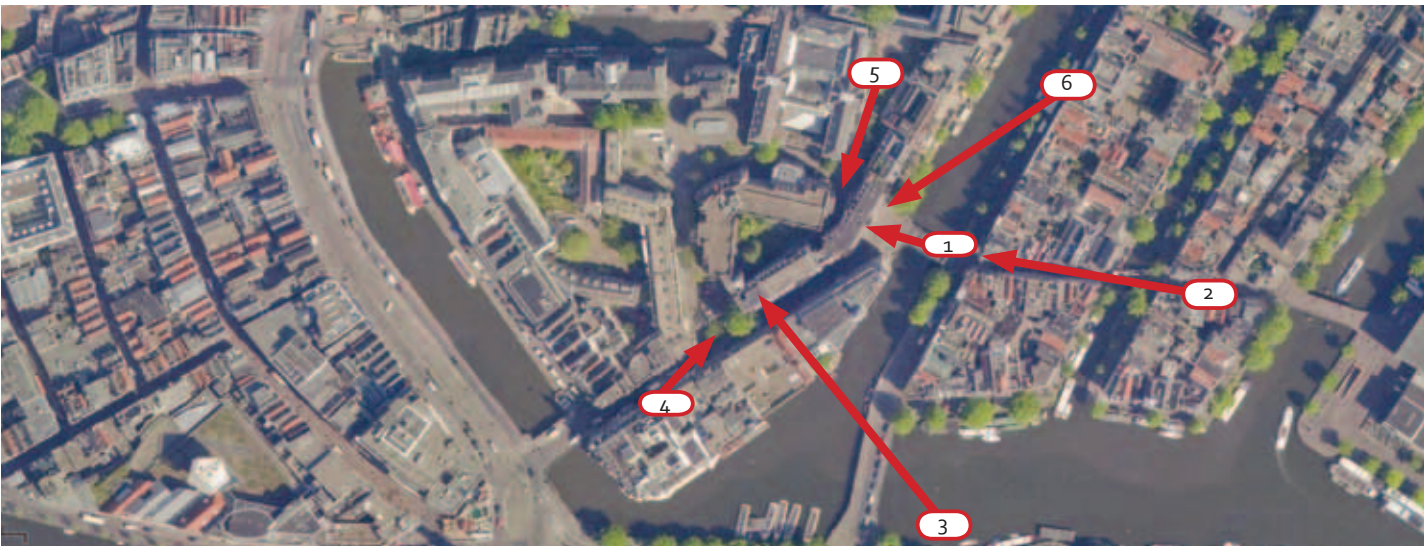

3 zicht vanuit de Amstel, t.p.v. Halvemaansbrug

5 zicht vanuit de Oudemanshuispoort

zichtlijnen studie

overzicht van posities zichtlijnen

6 zicht vanaf de Kloveniersburgwal

De overkapping van de hof zal niet alleen zichtbaar zijn in het interieur maar ook vanaf de omringende straten. Door middel van een zichtlijnenstudie is gekeken vanuit welke posities voorkeursvariant B zichtbaar is.

Aan de Nieuwe Doelenstraat wordt het braakliggende terrein ingevuld door de nieuwbouw. De kap zal vanaf deze straat niet zichtbaar zijn.

Een belangrijke zichtlijn is de as gezien vanaf de Staalstraat en Kloveniersburgwal. Deze zichtlijn is onderdeel van het buffergebied Unesco werelderfgoed en van het beschermde stadsgezicht van Amsterdam. Omdat de borstwering van de Kliniek aanzienlijk hoger is dan de nok van het Zusterhuis zal de overkapping bij kap variant A, B en D, altijd zichtbaar zijn. Ditzelfde geldt voor het zicht vanaf de Halvemaansbrug, vanaf dit punt is de telefoontoren zichtbaar en ook de kap varianten A,B en D.

Gezien vanaf de Vendelstraat is de glazen gevel en de kap zichtbaar.

Vanaf de Grimburgwal, kijkend naar de hoofdentree van de Kliniek, is de kap niet zichtbaar.

BiermanHenketarchitecten

HAL 13A
DEN EIKENHORST ESCH
POSTBUS 2126
NL-5260 CC VUGHT
T +31 [0]411 601618
INFO@BIERMANHENKET.NL
WWW.BIERMANHENKET.NL